LIBRARY
SEP 19 1980
STATE HISTORICAL SOCIETY OF WISCONSIN

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LX Nr. 19 KETVIRTADIENIS, RUGSĖJO [SEPTEMBER] 18, 1980 KAINA 25 c.

KASDIEN

IMA UŽ PAKARPOS KOMENTARŲ NEREIKIA DAIROSI Į KOMUNISTUS PRASIDĖJO VAJUS

Rugpjūčio 14 d. Čikagos laikraštyje "Sun-Times" ir po dienos kitos per televiziją buvo pranešta visuomenei, kad Justicijos departamentas ima už pakarpos įtariamą nacistinį nusikaltėlį lietuvį Liudą Kairį. Iškėlė jam civilinę bylą dėl to, kad jis nutylėjo savo talkininkavimą naciams Lenkijoje.

Justicijos departamentas tolygią bylą ruošiasi iškelti ir seniai įtariamam nacistiniam nusikaltėliui rumunui arkivyskupui Valerian Trifa. Jis irgi nuslėpė, kad talkininkavo naciams.

Ar tikrai Justicijos departamentas siekia Ameriką apvalyti nuo tokių elementų, ateitis parodys.

* * *

Streikuoja darbininkai Lotynų Amerikos šalysę, streikuoja Vakarų Europoje, streikuoja labai daug kur, bet Amerikos didžiajai spaudai jie nerūpi. Jeigu prasitaria apie juos per pusę lūpų, tai ir viskas. Tačiau, kai Lenkijoje sustreikavo, oi, oi!

Ir kas gražiausia, kai kitur kur streikuoja, streikerius išvadina nenuoramomis, šiokiais ir tokiais, griaunančiais tvarką, trukdančiais gamybą, bet ne Lenkijos. Netgi ir reakcingiausi laikraščiai už Lenkijoje streikuojančius stačiai guldė galvą. Girdi, kaip jie skriaudžiami, kaip jie sunkiai kovoja, kaip verti paramos iš kitų šalių darbininkų . . .

Kodėl taip, komentarų nereikia.

* * *

AFL-CIO profsąjungų biurokratai, priešakyje su AFL-CIO profsąjungų prezidentu Lane Kirkland, užgyrė prez. Carterio kandidatūrą. Tačiau su eiliniais profsąjungų nariais kitas reikalas. Jie mato, kaip prez. Carteris darbininkus peni gražiais pažadais ir nieko neduoda.

Ypač pasipiktinę infliacija, nedarbu ir kitomis krašto ūkio negerovėmis, su kuriomis prez. Carteris nesugeba susidoroti. O ypač pasipiktinę kariniu biudžetu, tarptautinės įtampos didinimu. Netgi ir farmeriai, ir tie aliarmuoja: Kur dėsime grūdus!

Nors profsąjungų prez. Kirkland sako, jog demokratai iš dviejų blogybių geresnė, bet vargiai ar eiliniams profsąjungų nariams ši "teorija" prilips. Vis daugiau jų dairosi į komunistų kandidatus.

* * *

Nuo rugsėjo 1 dienos prasidėjo "Vilnies" vajininkams ir visiems laikraščio darbuotojams darbymetė—vajus atnaujinti prenumeratoms ir verbavimui naujų skaitytojų. Tai nėra lengvas darbas. Bet reikia tikėtis, kaip kasmet, taip ir šiemet stropieji vajininkai šį darbą atliks šimtaprocentiniai.

Kad būtų jiems lengviau, visi skaitytojai atkreipkime į juos dėmesį—padėkime jiems, nelaukime kol vajininkas prieis ar atvažiuos, prieikime prie jų patys ir atsinaujinkime prenumeratą.

Turėkime galvoje, kad šios darbymetės metu vajininkai yra priešakiniai laikraščio darbuotojai, atsidavę dirba ne tik atnaujinimui prenumeratų, o ir nemaža laiko turi aukoti verbavimui naujų skaitytojų.

* * *

Rugpjūčio pabaigoje Čikagoje lankėsi malonus svečias—"Moscow News" korespondentas prie Jungtinių Tautų Sigitas Krivickas su dukrele Inga ir sūnumi Jonu. Jis čia buvo atvykęs parodyti atvykusiai iš Lietuvos pasisvečiuoti dukrai Ingai Čikagą, jos muziejus ir kitas įžymesnes vietas. Ta pačia proga aplankė keletą savo pažįstamų, bičiulių ir draugų.

Sigitas Krivickas nebe pirmą kartą lankosi Čikagoje, kaip kiekvieną kartą išsiveža naujų įspūdžių, taip buvo ir šį kartą.

Girdi, Čikaga yra miestas, kuriame yra ko pamatyti ir netgi pasimokyti. Išvykdamas palinkėjo viso geriausio "Vilnies" kolektyvui ir visiems skaitytojams.

S. J. Jokubka

LIETUVOS LIAUDIES ŪKIO PASIEKIMŲ PARODOS RŪMAI

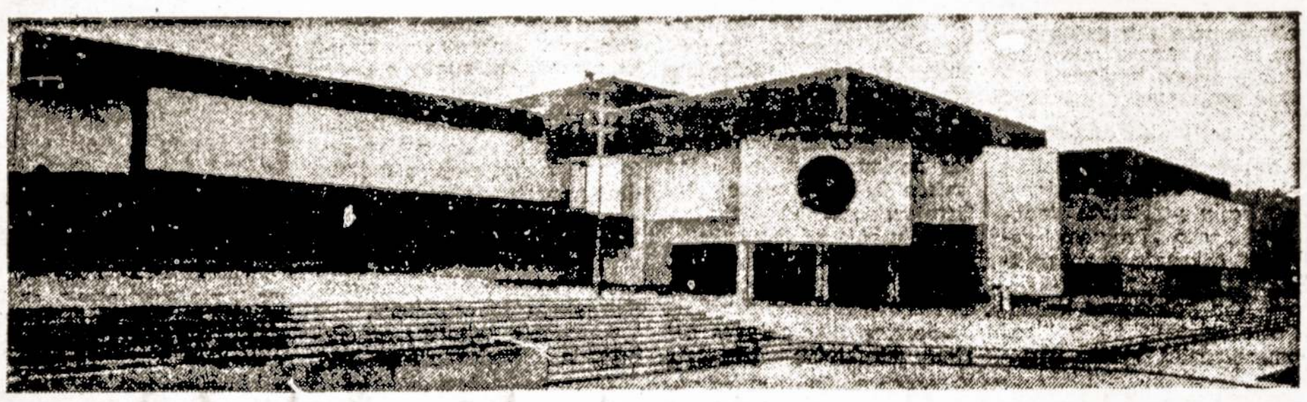

Lietuvos liaudies ūkio pasiekimų parodos rūmai

Kaip jau buvo rašyta, Vilniuje, Lazdynų pakraštyje išaugusiuose rūmuose atidaryta Lietuvos TSR liaudies ūkio pasiekimų paroda. Iš pat pirmųjų dienų ji susilaukė didelio dėmesio—rūmų ekspozicijų salėse pilna lankytojų ekskursijų.

Vieta rūmams parinkta vykusiai—čia ramu, aplink žaluma, ūgtelėję sodinamo Draugystės parko medeliai, netoli Neris. Gera čia ateiti, pasižiūrėti, pamąstyti.

Rūmai pastatyti pagal architekto Edmundo Stasiulio projektą.

Ekspozicijos pradžioje—respublikos herbas, V. Lenino biustas. Aplink gausu stendų su dokumentine medžiaga apie Tarybų Lietuvos kelią brolišką respublikų gretose. Ekspozicijoje—nuo įvairiausių veisliu braškių, gėlių, saldainių, nuo medaus iki Ignalinos atominės elektrinės maketo, nuo elektroninių skaičiavimo mašinų, spalvotų "Šilelio" televizorių iki Naujosios Akmenės cemento pavyzdžių, nuo žaislų iki įvairiausių drabužių iki Naujosios Akmenės cemento pavyzdžių, nuo žaislų iki įvairiausių drabužių, baldų—iš viso daugiau kaip 2 tūkstančiai charaktingiausių eksponatų, kuriuos pateikė dešimtys respublikos ministerijų, įmonių. Diagramos, nuotraukos, skaidrės, plakatai.

Norite pažiūrėti, kaip veikia, pavyzdžiui, Vilniaus "Žalgirio" gamyklos daugiainstrumentinės horizontaliosios frezavimo staklės su programiniu valdymu? Prašom—parodos gidai įjungs sudėtingus įrengimus . . .

Parodoje matome sudėtingus prietaisus su visame pasaulyje garsiu užražu ENIMS. Tai metalo piovimo staklių mokslinio tyrimo instituto produkcija. Šio instituto Vilniaus filialas kartu su "Precezikos" gamykla kuria ir gamina nepaprasto tikslumo prietaisus. O štai koordinatinė matavimo mašina automatizuoja sudėtingų dalelių matavimą. Mašina pastaruoju metu įdiegiama Vilniaus "Žalgirio" staklių gamykloje, kur įrengiama pirmoji šalyje automatizuota korpuso detalių apdorojimo linija.

Parodoje matome Panevėžio "Ekrano" gamyklos kinoskopus, Vilniaus grąžtų gamyklos produkciją—nuo adatėlės skersmens iki storiausių grąžtų. Klaipėdos "Baltijos" laivų statyklos plaukiojančio doko—įrengimo laivams statyti ir remontuoti, tralerio maketus.

Ekspozicijoje atspindi respublikos žemės ūkio pasiekimai. Matome Panevėžio rajono Ėriškių kolūkio žemėtvarkos planą. Krekenavos tarpūkinės gyvulininkystės įmonės maketą. Ši įmonė numato per metus užauginti 54 tūkstančius kiaulių.

Platūs ir įspūdingi parodos skyriai, atspindintys mokslo įstaigų kūrinius, statybų architektūrą, chemikų, žemės ūkio, maisto pramonės produkciją, gamtos turtus ir gamtos apsaugą respublikoje, auksinių rankų meistrų suvenyrus.

Nereikia užmiršti, kad šie parodų rūmai—tik gera pradžia. Numatomi dar treji tokio didumo rūmai, galvojama apie Žiemos sodą—apskritus metus žalia ir žydinčia augmenijos ekspozicija.

Pagal
A. Stanevičiaus raportažą

TRUMPAI

— Kuboje Sanfuego miestas, įsikūręs pietinėje salos pakrantėje, tampa Kubos energetiniu centru. Čia jau veikia dvi šiuolaikinės elektrinės, 165 tūkstančių kilovatų galingumo.

— Čikagos švietimo taryba ateinantiems mokslo metams biudžetą sumažino $51 milijonu. Ketina paleisti nemaža mokytojų ir šiaip tarnautojų.

— Izraelis su pasaulio nuomone nesiskaito. Formaliai aneksavęs visą Jeruzalės miestą, užsimojo okupuotose teritorijose steigti dar šešias savo žydams gyvenvietes.

— Čikagos šiaurinėje miesto dalyje policija susekė narkomaną su 10 svarų kokaino, kurio vertė gatvių rinkoje $5 milijonai.

— Pietų Korėja išsirinko naują prezidentą Chun Doo Hwan. Reakcininkai sunerimę, kad jis gali būti nelabai paklusnus Vašingtonui.

— Šiemet per pirmą pusmetį Čikagoje kriminalinių nusikaltimų buvo daugiau 5.2 proc. palyginus kiek buvo per praeitų metų pirmą pusmetį.

— Wisconsine valdžia uždarė Fort McCoy kubiečių stovyklą. Stovyklos 5,042 įnamius perkelė į Arkansas valstiją. Ten gal bus lengviau rasti vietų juos įdarbinti.

— Praeitais fiskaliais metais, pasibaigusiais birželio mėn. paskutinę dieną, amerikiečių pajamų vidurkis padidėjo 9.3 proc., bet per tuos metus kainos padidėjo 14.3 proc.

— Čikagoje pasidarė nesaugu važinėti požeminiais ar iškeltais traukiniais moterims, dėvinčioms ant kaklo auksines grandinėles ar brangius karolius. Atsirado plėšikų, kurie nuo kaklo nutraukinėja įlipant į traukinį. Tokių įvykių kasdien įvyksta dešimtimis.

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year $10.00, six months $5.50; Chicago $12.00, 6 months $6.50; Canada $15.00, 6 months $8.00; foreign countries $15.00, 6 months $8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608 **Phone 842-7325**

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Šią vasarą su orais visur buvo nelabai kas

Tenka pasakyti, kad šiemet vasara klimatinių sąlygų atžvilgiu buvo prasta. Čia pas mus Amerikoje daug kur sausra su karštu oru iškepino farmeriams pasėlius, ganyklas, iškrito ištisos bandos galvijų, nemaža senesnio amžiaus žmonių nuo karščio mirė. Netgi ir Vidurvakariuose, kur nesiautė sausros, farmeriai vis tiek aimanuoja—iš kukurūzų mažai kas išeis. Kukūruzų laukai kaip mūras, bet burbuolės sunykusios. Daug kur prigėrė daržai. Čikagoje biednesni žmonės, kad ir turi vėsintuvus, skūpėjo juos leisti, kad nebūtų per didelės už elektrą sąskaitos. O turintys iš ko, per savaites vėsintuvų neužsuko. Be to, tornadai ir uraganai pusėtinai paspardė kontinentą. Kai kur padarė milijoninius nuostolius. Bendrai pasakius, vasara buvo nenormali.

Nelabai kas buvo ir Vakarų Europoje. Iš ten ateinančios žinios ir spauda štai ką sako:

Britanijos salose tai buvo pati šalčiausia liepa per pastaruosius tris šimtus metų ir lietingiausia per šimtmetį. Danijoje lietūs birželio mėnesį sumušė naują mūsų amžiaus rekordą, o liepa buvo kiek geresnė. Šveicarijoje ir Olandijoje kalba, kad tai blogiausia šimtmečio vasara. Prancūzijoje orai ėmė gerėti tik liepos pabaigoje.

Nesiliaujančios liūtys prikupino upes ir ežerus, sukėlė potvynius, padarė nemaža materialinės žalos. Vakarų Vokietijoje iš krantų išsiliejo Reinas, Olandijoje išgriovė užtvankas ir pylimus. Alpėse liepos mėnesį iškrito sniegas. Tačiau blogiausia, visur užliejo kelius.

Aludariai ir vynadariai, kurie laikosi nuomonės, kad dargana sukelia polinkį vartoti alkoholį, buvo priversti pakeisti savo požiūrį. Dėl blogų orų alaus šią vasarą išgėrė mažiau palyginus su praėjusiais metais. Dėl blogų orų gerai sekėsi tik lietsargių firmoms.

Lietuvoje žmonės vasara irgi nesidžiaugė. Laimė, kad dabar Lietuvoje yra pakankamai žemės ūkio technikos, derliai pavyko nuimti.

Afganistanas džiaugiasi TSRS suteikta pagalba

Afganistano liaudies demokratinės partijos CK generalinis sekretorius, Afganistano Demokratinės Respublikos revoliucinės vyriausybės tarybos pirmininkas ir premjeras Babrakas Karmalis pasakė kalbą per Kabulo televiziją Afganistano nacionalinės šventės—Nepriklausomybės atkūrimo dienos proga. Jis priminė, kad 1919 metais afganų tauta, pakilusi į kovą prieš Anglijos kolonizatorius, pasiekė didžiulę pergalę—atkūrė savo tėvynės suverenumą ir nepriklausomybę.

Babrakas Karmalis ypač pažymėjo, kad Tarybų Rusija buvo pirmoji šalis, kuri oficialiai pripažino Afganistano suverenumą ir nepriklausomybę.

Kalbėdamas apie dabartinę padėtį šalyje, Babrakas Karmalis ryžtingai pasmerkė grubų imperialistinių jėgų kišimąsi į Afganistano Demokratinės Respublikos vidaus reikalus. Imperializmas kartu su Kinijos hegemonistais, reakcingu kariniu režimu Pakistane, Sadato režimu ir kitomis reakcingomis jėgomis arabų pasaulyje, šacho slaptosios policijos SAVAK agentūros likučiais ir sionistais iš karto po balandžio revoliucijos pergalės smarkiai suaktyvino savo intrigas prieš Afganistano Demokratinę Respubliką.

O kai imperializmo jėgoms intensyvinant agresyvius veiksmus prieš Afganistano Demokratinę Respubliką šalies nacionaliniam suverenumui iškilo grėsmė, mūsų didelė ir ištikima bičiulė—Tarybų Sąjunga vėl parėmė mus. ADR vyriausybė, siekdama atremti imperializmo agresiją iš užsienio, kreipėsi į TSRS ir paprašė pagalbos afganų tautai.

Tarybų valstybė, ištikima internacionalizmo principams ir vykdanti principingą ir teisingą užsienio politiką, kurios tikslas—suteikti pagalbą tautų nacionalinio išsivadavimo judėjimams, kurioms kelia grėsmę kolonializmas ir imperializmas, pabrėžė ryšium su tuo Babrakas Karmalis, teigiamai atsakė į ne kartą pareikštą ADR prašymą ir atsiuntė į Afganistaną ribotą kariuomenės kontingentą. Šis kontingentas turėjo ir turi tik vieną uždavinį—padėti Afganistano liaudžiai kovoje prieš agresorius, apginti Afganistano laisvę ir nepriklausomybę. Jis grįš į tėvynę, kai tik užsienio jėgos nutrauks kišimąsi į mūsų šalies reikalus. Ši Tarybų Sąjungos pagalba jokiu atveju nebus nukreipta prieš kurios nors trečios šalies interesus ir visais atžvilgiais atitinka dviejų valstybių 1978 metais pasirašytos draugystės, geros kaimynystės ir bendradarbiavimo sutarties raidę bei dvasią, taip pat Jungtinių Tautų įstatus.

DIENOS TEMOMIS

KALBANT APIE MOKESČIŲ SUMAŽINIMĄ

Kad būtų iš ko pilti į karinį biudžetą kasmet daugiau kaip po $150 bilijonų, amerikiečiai apkrauti vos bepakeliamais pajamų mokesčiais. Piktinasi alginiai žmonės, priekaištauja korporacijos, kalba apie juos visa liaudis.

Politikieriai, kongresas ir administracija svarsto ir diskutuoja, kad pajamų mokesčiai reikėtų sumažinti. Reikėtų sumažinti ne dėl to, kad palengvinus pajamų mokesčių naštą, o kovai su recesija ir kitomis krašto ūkio negerovėmis.

Jeigu pajamų mokesčiai būtų sumažinti alginiams žmonėms, arba kaip sako komunistų partijos generalinis sekretorius Gus Hall, panaikinti visiškai turintiems per metus pajamų mažiau kaip $25,000, tada taip, recesijai būtų smogtas skaudus smūgis. Bet dabar, kai daugiausia kreipiama dėmesio į korporacijas, kad jos suaktyvėtų, recesijai iš tokio sumažinimo nebūtų šilta nei šalta, o tik padidėtų korporacijų pelnai, kurie jau ir taip titaniški.

ABU KANDIDATAI UŽ GINKLAVIMĄSI

Jau ne kartą buvo konstatuota, kad didžiųjų partijų abu prezidentiniai kandidatai yra vienas ir tas pats, kaip du vienodi žirniai Amerikos verdančiam politiniam puode. Vienas ir antras atstovauja didžiojo imperialistinio biznio interesams, kad jie būtų saugojami kariniu kumščiu. O kad tas kumštis būtų pajėgus, reikia Ameriką apginkluoti iki ausų.

Respublikonų Ronald Reaganas pateisina netgi Vietnamo karą ir, jeigu kiltų kitas toks karas, Amerika turi išeiti laimėtoja, o kad išeitų laimėtoja, reikia ginkluotis. Tuo tarpu prez. Carteris ketina per penkerius metus ginklavimuisi išleisti net trilijoną dolerių.

Vienas ar antras po rinkimų sėdės Baltuosiuose rūmuose, Amerika vis tiek ginkluosis, ruošis karui vardan taikos pasaulyje. Vadinasi, taikos iš jėgos pozicijų, padiktuotos Amerikos imperialistinių interesų.

Ką reikštų pasaulio žmonijai tokia taika, komentarų nereikia. Hitleris, irgi tokios taikos siekė ir sukėlė pasaulinį karą.

VIENUS UŽSTOJA, KITUS NE

Lenkijoje darbininkų streikas reakcininkams sukėlė didžiausį džiaugsmą. Ne vienas šokosi streikuojantiems Lenkijos darbininkams padėti, reikšti jiems užuojautas, vaidinti didžiausius Lenkijos darbininkų užtarėjus.

Pavyzdžiu netgi gali būti AFL-CIO profsąjungų biurokratai. Rugpjūčio 4 dieną įvykusiame vykdomosios tarybos susirinkime jie priėmė rezoliuciją, užgiriančią Lenkijos darbininkų streiką. Prez. Kirkland net pažymėjo, kad labai galimas daiktas, Amerikos darbininkai boikotuos Lenkijos laivus. Tačiau žurnalistų paklustas, o koks jo profsąjungų požiūris į bruzdančius Bolivijos darbininkus, su kuriais fašistinių karininkų režimas negailestingai dorojasi, AFL-CIO profsąjungų prez. Kirkland numykė ir, girdi, apie tai dar negalvojęs.

O kaip žinia, Bolivijos darbininkų bruzdėjimas kilo daug anksčiau, negu Lenkijos darbininkų, bet AFL-CIO profsąjungų ponas prez. Kirkland ir kiti biurokratai rado reikalą pasiskubinti atkreipti dėmesį į Lenkijos darbininkus, o į Bolivijos darbininkus taip ir neranda reikalo.

SENATORIAI PRIEŠ GRŪDŲ EMBARGO

Prez. Carteriui su grūdų embargo Tarybų Sąjungai išėjo taip, kaip anot žmonių posakio, Zablockiui su muilu. Tarybų Sąjungai dėl embargo nesuskaudėjo nė uodo įkandimu, Bet Amerikos farmeriams sukėlė tiek bėdų, kad ėmė aliarmuoti.

Senatoriai iš tų vietovių irgi sunerimo. Neseniai netgi įvyko bankiniam senato komitete apklausinėjimas dėl to embargo. Apklausinėjime prieš embargo tiesmukai pasisakė senatorius George S. McGovern (D.-S. D.), sen. Edward Zorinsky (D.-Neb.), Utah respublikonų senatorius Jake Garn ir Illinois demokratų Adlai E. Stevenson.

Ruošiasi ir daugiau senatorių pasisakyti prieš embargo.

Dėl Amerikos ir Irano Santykių

Prez. Carteris, anąkart kalbėdamas per televiziją, pažymėjo, kad Jungtinėms Amerikos Valstijoms Irane tenka turėti reikalą ne su "racionalia vyriausybe, o su grupe fanatikų". Netgi pareiškė, kad Irano Islamo Respublikoj "iš viso nėra vyriausybės".

Ryšium su tuo politiniai apžvalgininkai primena, kad po analogiškos Baltųjų rūmų antiiraniškos kampanijos šių metų pradžioje buvo griebtasi ginkluotos diversijos Irano teritorijoje.

Valstybės sekretorius E. Muskie, duodamas interviu žurnalui "U. S. News and World Report", pareiškė, kad JAV dabar svarsto naujas iniciatyvas Irano atžvilgiu, bet atsisakė patikslinti, kokius būtent žingsnius jis turi galvoje.

Tuo tarpu laikraštis "Washington Post" rašo apie Amerikos karinio aktyvumo didėjimą Persų įlankos ir Indijos vandenyno rajone pabrėždamas, kad tai "vyksta spartesniais tempais negu daugelis mano".

JAV, sakoma straipsnyje, šioje žemės rutulio dalyje nuolat laiko apie 22 laivus, jų tarpe 2 lėktuvnešius, jūrų desantų junginį, kurį sudaro 5 laivai ir 1,800 jūrų pėstininkų-kareivių ir karininkų. Čia taip pat dislokuoti karo transporto laivai, turintys pakankamai kovinės technikos ir amunicijos, kad būtų galima užtikrinti išplėstinės jūrų pėstininkų brigados, į kurią įeina 10 tūkstančių žmonių, veiksmus, taip pat kelios JAV karo aviacijos pajėgų eskadrilės.

Iš aerodromų Egipte ir Saudo Arabijoje, pažymi "Washington Post", virš Persų įlankos rajono skraido JAV karo aviacijos pajėgų naikintuvai, taip pat išankstinio stebėjimo sistemos lėktuvai, turintys radiolokacines stotis. Ypač pabrėžiama, kad tiesiogiai Persų įlankoje veikiantis bandomasis JAV karo laivyno "operatyvus junginis Artimuose Rytuose", pastaruoju metu padidintas nuo 3 iki 5 laivų. Jungtinėms Amerikos Valstijoms, primena laikraštis, Kenija ir Omanas suteikė teisę naudotis jų uostais ir aerodromais, o Egiptas davė aiškiai suprasti, kad Pentagonas galės naudotis ir jo aerodromais. X.

"Branduolinei mirčiai—"Ne!"

Žmonija atsimena nemažai įvykių, palikusių gilų pėdsaką. Vieni jų primena naujas pasaulio evoliucijos pakopas. Kiti visiems laikams įėjo į planetos istoriją kaip "juodos datos". Tokiomis, be abejo, galima laikyti 1945 m. rugpjūčio 6 ir 9 d., kai Amerikos "skraidančios tvirtovės" numetė atomines bombas į Japonijos Hirošimos ir Nagasakio miestus. Branduolinėje liepsnoje žuvo daugiau kaip 220 tūkstančių žmonių. Beveik 400 tūkstančių japonų, kurie po šių bombardavimų liko gyvi, gyvenimas pavirto nesibaigiančiomis kančiomis.

Tada, prieš 35 metus, užjūrio strategai tikėjosi, kad jie vieni turės branduolinį ginklą ir galės nebaudžiamai diktuoti savo valią kitoms tautoms, pirmiausia Tarybų Sąjungai. Tarybų šalis buvo priversta atsakyti į šį provokacinį iššūkį ir išbandė savo atominę bombą, apsisaugodama branduoliniu skydu. Nuosekliai vadovaudamasi Lenino teiginiu, kad "nusiginklavimas yra socializmo idealas", Tarybų Sąjunga jau pirmaisiais pokario metais iškėlė tarptautinės konvencijos, draudžiančios gaminti ir naudoti ginklą, pagrįstą atominės energijos naudojimu masinio naikinimo tikslais, projektą.

Bet politiniai avantiūristai nepaklausė sveiko proto balso. Jie toliau skelbia "politikos iš jėgos pozicijos" principus. Jų veiksmams vadovauja Vakarų karinio-pramoninio komplekso vadeivos, kurie gauna daugiamilijoninius pelnus iš ginklavimosi varžybų. Kokie netvirti gali būti taikos rūmai, kuriuos taikingos jėgos su Tarybų Sąjunga ir kitomis socializmo šalimis priešakyje taip sunkiai pastatė, rodo toks faktas. Pokario laikotarpiu JAV administracija ne mažiau kaip septynis kartus rimtai svarstė klausimą, ar nepanaudoti branduolinio ginklo, pavyzdžiui, laikotarpiu, kai Amerikos imperializmas kariavo niekšiškus karus Korėjoje ir Vietname.

Ir šiandien Baltieji rūmai mėgina neatsakingai žaisti taikos likimu. Nors JAV prezidentas Carteris savo rinkiminėje platformoje prižadėjo amerikiečių tautai "stengtis, kad branduolinis ginklas būtų pašalintas planetoje", tai buvo tušti pažadai. Iš tikrųjų jis, įtakingo Amerikos laikraščio "Washington Post" nuomone, pradėjo vykdyti "plačiausią per pastaruosius du dešimtmečius branduolinio ginklo gamybos programą".

Tokiomis sąlygomis aišku viena—pavojų taikai kelia branduolinio ginklavimosi varžybos, kurios didėja dėl Amerikos imperializmo ir NATO kaltės. Branduolinio ginklo atsargos pasaulyje tik per pastaruosius dešimt metų padidėjo daugiau negu trigubai. Viena iš branduolinių valstybių tapo Kinija. Pekino vadovybė atvirai orientuojasi į karą, didina savo raketinį branduolinį potencialą, tikėdamasi juo pasiekti hegemonistinius tikslus.

Štai kodėl, aktyvėjant įtempimo mažinimo, taikos ir tarptautinio bendradarbiavimo priešams, įvairių šalių tautos telkiasi kovoje už ginklavimosi varžybų apribojimą, už visuotinį ir visišką nusiginklavimą. Jos remia konstruktyvius taikius Tarybų Sąjungos ir kitų Varšuvos Sutarties valstybių pasiūlymus, kurių tikslas—vienu metu visose šalyse nutraukti bet kokių rūšių branduolinio ginklo gamybą, uždrausti kurti naują masinio naikinimo ginklą, visiškai ir visuotinai uždrausti branduolinio ginklo bandymus. Šios iniciatyvos rodo žmonijai realų kelią iš ginklavimosi varžybų aklavietės. **A. Jakovlevas**

Tuščias Vatikano skambėjimas

Dabar, kai visa Lietu[illegible]mingai paminėjo Tarybų val[illegible]kūrimo 40-ąsias metines, [illegible]ju įtūžiu ir naujais išpuoliais [illegible] byla antitarybinės ir religinė[illegible] pagand[illegible]dijo [illegible]

Vienas stambiausių — Vatikano radijas transliuoja savo laidas į įvairias šalis 35 pasaulio kalbomis. Faktų klastojimu ir šmeižtu kitiems stengiasi nenusileisti Vatikano radijo lietuviškųjų laikų organizatoriai. Aukštai tituluoti jų komentatoriai, įvairūs "daktarai" ir "profesoriai", beje, gerokai primiršę gyvą, gražią šnekamąją lietuvių kalbą, vėl ir vėl sugrįžta prie senos giesmelės, esą Tarybų Lietuvoje nėra tikėjimo laisvės, tikintieji persekiojami ir dar nežinia kas jų laukia netolimoje ateityje. Pateikiama tokių iš piršto išlaužtų "vietinių-faktų", kurie Tarybų Lietuvos žmonėms kelia ne tik nusistebėjimą, bet smagų juoką.

Vatikano radijas nuolat remiasi savo ideologo, pasivadinusio "sovietų gyvenimo žinovu", vyskupo V. Brizgio žodžiais, paskelbtais dar 1968 m. JAV lietuvių katalikų organe: "1964 metais gautas įsakymas iš Maskvos paruošti Lietuvoje tokius religinės kovos planus, kad katalikų bažnyčia Lietuvoje būtų visiškai sunaikinta ne vėliau kaip 1980 metais".

Taigi jau įpusėjo ir 1980 metai, visa Tarybų Lietuva—ir ateistai, ir tikintieji jos gyventojai—švenčia Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos paskelbimo keturiasdešimtmetį, o vyskupo V. Brizgio žodžiai neišsipildė. Neišsipildė todėl, kad Tarybų Lietuvoje nei tokių planų nebuvo, nei kas nors rengėsi prievarta drausti tikintiesiems išpažinti bet kurį tikėjimą. Tą visiems LTSR piliečiams užtikrina ir naujosios LTSR Konstitucijos 50 straipsnis, kuriuo garantuojama visiška sąžinės laisvė.

Pajutę, kad Tarybų Lietuvos gyvenimo "tituluoti žinovai" daug ką perdėjo, kiti Vatikano radijo komentatoriai pripažįsta, kad Tarybų Lietuvoje piliečiai turi teisę išpažinti religiją, bet atseit ši teisė visaip apeinama ir ignoruojama.

Vatikano radijas ir vėl smarkiai prasilenkė su tikrove. Kaip jau daugybę kartų buvo rašyta užsienio ir Tarybų Lietuvos spaudoje, atvykę iš užsienio į Lietuvą katalikų bažnyčios veikėjai aplanko bažnyčias, laiko pamaldas, bendrauja su Lietuvos bažnytine vyresnybe, su tikinčiaisiais ir niekada nepareiškia tokių dalykų, kaip Vatikano radijas.

Priešingai, jie susižavėję restauravimo darbais, atliktais, pavyzdžiui, Kauno bazilikoje, kuri daugiau kaip 70 metų nebuvo restauruojama ir kuri įrašyta į TSRS architektūrinių paminklų sąrašą. Milžiniški restauravimo darbai atlikti Vilniaus Petro ir Povilo, Onos, Mikalojaus, Teresės, Rokiškio ir kitose bažnyčiose.

Daugelis apsilankiusių Tarybų Lietuvoje savotiškai nustemba, kad čia išleidžiama bažnytinė literatūra, parengta Lietuvos katalikų bažnyčios vyresnybės. Vien pastaraisiais metais dideliais tiražais išleista keletas maldaknygių tikintiesiams: "Liturginis apeigynas", "Liturginis maldynas", "Visada su Dievu", Vatikano VI susirinkimo dokumentų rinkinys, "Naujasis testamentas", "Psakmynas" ir kita literatūra tikinčiųjų religiniams poreikiams tenkinti. Beje, religinę literatūrą leidžia ir kitų Lietuvoje veikiančių konfesijų centrai.

Visai kitas klausimas, kodėl Lietuvos bažnyčiose pamaldas bei religines šventes lanko daugiausia senutės ir senukai? Ir čia "žinovai" iš Vatikano radijo pareiškia, kad jaunimui draudžiama lankytis bažnyčiose, atlikinėti religines apeigas. Jie sprendžia pagal padėtį buržuazinėje Lietuvoje, kai viešai pareiškę esą ateistais, žmonės negalėdavo gauti darbo, būdavo verčiami tuoktis bažnyčiose arba krikštyti vaikus, nes nebuvo civilinės metrikacijos, kunigai mirusių ateistų neleisdavo laidoti kapinėse. Paklauskite dabar kurį Tarybų Lietuvos moksleivį arba studentą, netgi išaugusį tikinčiųjų tėvų šeimoje, ar jam kas draudžia lankyti bažnyčią, ir jis jums išaiškins tikrąją padėtį.

Sociologiniai stebėjimai parodė, kad didžioji Tarybų Lietuvos gyventojų dalis jau nebesusijusi su religija ir bažnyčia, užima sąmoningo ar stichinio ateizmo pozicijas, o dauguma tikinčiųjų—tai pagyvenę, mažesnio išsilavinimo žmonės. Ir priešingai, ateistai ir netikintieji—didesnio išsilavinimo, socialiniu požiūriu aktyvesni žmonės. Antra, religingų žmonių, tai yra tvirtai tikinčių, yra nedaug, jų sąmonėje religiniai vaizdiniai persipynę su mokslinėmis žiniomis, iliuzinės idėjos vis labiau išstumiamos gyveniškųjų tikslų ir vertybių.

Vatikano radijas neseniai paskelbė, kad Lietuvos bažnyčiose jau ir varpais uždrausta skambinti. Kartu šio radijo komentatoriai kažkodėl neprimena, kad Lietuvos miestuose uždrausta fabrikų sirenos, automobilių signalai, garsiakalbiai. Iš tiesų, atsižvelgiant į darbo žmonių pageidavimus, kai kurių bažnyčių, esančių arti ligoninių, didelių gyvenamųjų namų kvartalų, vadovybėms buvo pasiūlyta skambinti mažiau, ypač anksti rytą ir vėlai naktį, kad tiek tikintieji, tiek netikintieji po darbo pamainos arba ligoniai galėtų pailsėti. Visais atvejais buvo susitarta su bažnytine vyresnybe ir dėl to netikslas aiškus—skleisti nepasitikėjimą socialistine santvarka, dangstant visa tai tariamu "tikėjimo laisvės" gynimu. **Gediminas Rudžonis**

TSRS ir Vakarų Vokietija

Taikos ir tautų bendradarbiavimo labui tarnauja ir socialistinių šalių valstybiniai, ekonominiai, kultūriniai ryšiai su kapitalistinėmis šalimis. Tokiu pavyzdžiu galima laikyti suėjusį dešimtmetį nuo Tarybų Sąjungos ir Vakarų Vokietijos sutarties pasirašymo. Sutartis, užfiksavusi pokarinės Europos realijas ir esamų sienų neliečiamumo principą, tapo išeities tašku plėtojant abiem šalims naudingą bendradarbiavimą. Po to sekęs dešimtmetis buvo reikšmingas abiejų šalių konstruktyvaus bendradarbiavimo Europoje etapas. Remiantis Maskvos sutartimi, pagerėjo Tarybų Sąjungos ir Vakarų Vokietijos politiniai santykiai, jie pasidarė pastovesni nuoseklaus ekonominio bendradarbiavimo dėka. Už tokių santykių plėtojimą pasisako patys įvairiausi Vakarų Vokietijos gyventojų sluoksniai. Jie abipusiai naudingi ir pagrįsti ilgalaike perspektyva. Šiais metais Vakarų Vokietijos prekių apyvarta su Tarybų Sąjunga pasiekė 14 bilijonų markių. Pakanka priminti, kad daugiau kaip pusė karuselinių ir tekinimo staklių programiniu valdymu, 60 procentų didelio skersmens vamzdžių, kuriuose gamina Vakarų Vokietija, nuperka Tarybų Sąjunga. Svarbu tai, kad ekonominiai šalių ryšiai didėja ne tik apimtimi, jie įgauna žymiai gilesnę prasmę. Pastaraisiais metais vis labiau išsiskiria naujas ekonominių santykių aspektas: techninė ir ekonominė kooperacija. Vis daugiau sudaroma bendrų statybos projektų. Tokiu pavyzdžiu gali būti Oskolsko metalurgijos kombinato statyba. Neseniai sutarta dėl Vakarų Vokietijos įrengimų polieterinių pluoštų gamybai pirkimo, dėl dujų kompresorinių stočių statybos, dėl automobilių padangų, kartono, liaudies vartojimo prekių gamybos pajėgumų statybos.

Platus ir įvairiapusiškas pasidarė abiejų šalių kultūrinis bendradarbiavimas.

Apžvelgiant tuos pozityvius poslinkius TSRS ir Vakarų Vokietijos santykiuose per dešimtį metų po Maskvos sutarties pasirašymo, negalima nematyti ir reakcinių revanšistinių jėgų mėginimų grąžinti abiejų šalių santykius į "šaltojo karo" laikus. Ta pačia proga galima pasakyti, kad kai kurie žingsniai tarptautinėje arenoje aiškiai prieštarauja jos vadovų patikimams apie ištikimybę įtampos mažinimui. Ypač didelį susirūpinimą kelia tas vaidmuo, kurį agresyvūs ir reakciniai JAV sluoksniai pavojingose NATO šalių planuose numato Vakarų Vokietiją.

Taika ir tautų bendradarbiavimas—tai ne vyriausybių dovana tautoms. Tai pačių tautų iškovojimas. Be liaudies valios, be darbo žmonių kovos TSRS ir Vakarų Vokietijos sutartis nebūtų buvusi pasirašyta, nei ratifikuota. **S. J.**

TRUMPAI

— Visuomenės advokato Ralph Nader grupės darbuotojų pranešimu, chemijos pramonė prezidentinių kandidatų rinkiminėms kampanijoms jau davė apie 2 milijonus dolerių.

— Bankai ir vėl pradėjo branginti paskolas. Prieš kurį laiką iškilusios palūkanos buvo nukritusios iki 10.75 proc., dabar jau virš 11 proc.

— General Motors korporacija ketina paleisti darban savo fabrikuose kelias automobilių surinkimo linijas.

— Westinghouse kompanijos darbininkai laimėjo, kad nėščios darbininkės, pasitraukusios iš darbo gimdymui, neprarastų darbo stažo—seniority.

— Panama pareiškė ryžtingą protestą dėl JAV kongreso nutarimo Panamos kanalą laikyti teritoriniais Jungtinių Valstijų vandenimis.

— Britanijos ambasada laikinai nutraukė veiklą Irane dėl nesiliaujančių masinių Irano sostinės gyventojų demonstracijų prie ambasados.

Bendroji rinka smaugia Prancūzijos valstiečius

Pasibaisėdamos raukėsi elegantiškos poniutės, o nuglaistyti valdininkai puolė žiūrėti pro langus. Tąkart iš Eliziejaus rūmų, Prancūzijos prezidento būstinės, atsivėrė nepaprastas vaizdas. Prezidentūrą supančias gatves, lydimos varovų, užtvindė kaimenės avių. Valstiečiai demonstravo prieš Europos ekonominę bendriją.

Šią vasarą nepasitenkinimas vadinamąja "žaliąja Europa" Prancūzijoje įgavo iki šiol neregėtą mastą. Pranešdamas apie tai iliustruotas Vakarų Vokietijos savaitraštis "Štern" rašė: "Riaumodama nuvingiavo keliais grėsminga kolona. Šeši šimtai traktorių, vežini dviem tūkstančiais Bretanės bulvių augintojų, įsiveržė į Reną, svarbiausiąjį srities miestą, pasiekė centrinę aikštę, prefektūrą. Žemdirbiai buvo įsiutę dėl per mažų supirkimo kainų. Ašarinės dujos privertė juos pasitraukti iš aikštės, bet niekas neprivers jų kapituliuoti".

O toliau skaitome: "Beveik visose Prancūzijos srityse valstietija dabar įtūžusi. Valstiečiai užblokuoja plentus ir geležinkelius, užpuldinėja finansų žinybas ir prefektūras, panaudodami savo ginklus—mėšlą ir srutas".

Kadaise daugelis Prancūzijos kaimo žmonių tikėjo "bendrosios rinkos" politikų pažadais. Valstiečio produkcija palyginus buvo pigi, ją mielai pirkdavo Vakarų Vokietijoje, kitose bendrijos valstybėse. Maisto eksportas duodavo šaliai žymią dalį užsienio valiutos, padėdavo sušvelninti nesėkmes kitose liaudies ūkio šakose.

Pastaraisiais metais prancūzų ekonomistai vos ne vienbalsiai skundžiasi. Girdi, šis šalies pajamų šaltinis baigiąs išsekti. "Bendroji rinka" reguliuoja supirkimo kainų, o tos kainos pritaikytos stambiosios gamybos interesams, pirmiausia smogė prancūzų pieno ir pieno produktų eksportui, po to nusmukdė ir cukrinių runkelių augintojus.

Nenuostabu, kad šalies žemės ūkio laikraščiai dabar mirgėte mirga stambiom antraštėm, kurių turinys maždaug toks: "Mūsų žemės ūkį žada išparduoti, paleisti iš varžytinių". Smulkiam ir vidutiniam valstiečiui iš tikrųjų gresia toks pavojus.

Kaip neseniai pranešė institutas "Kredi agrikol", kuris Prancūzijoje atstoja valstybinį žemės ūkio banką, per pastaruosius ketverius metus valstiečių įsiskolinimas pašoko beveik du kartus. Suprantama, kad tai sunkiai užgula žemės ūkio produktų savikainą, sumažina valstiečio galimybes atlaikyti konkurenciją.

Todėl Prancūzijos valstiečių sąjungos reikalauja: Norime patys daugiau gaminti. Apginkite mus, suvaržydami pigesnio maisto srautą iš užsienio". Tai juo labiau aktualu, kad ruošiamas Ispanijos, Portugalijos ir Graikijos įstojimas į "bendrąją rinką" gali visiškai sužlugdyti prancūzų valstietį. Juk šios šalys eksportuoja tokį pat vyną, vaisius ir daržoves, o darbo rankos čia gerokai pigesnės.

Ar sugebės tada vadinamasis Briuselio agrarinis fondas, kuriam patikėta palaikyti "žaliojoje Europoje" tam tikras garantuotas kainas, tesėti žodį?

Valstietis savo kailiu jau patyrė, kaip "bendrosios rinkos" pažadai ėmė byrėti po pirmųjų praėjusios ekonominės krizės smūgių. O dabar, iš visko sprendžiant, kapitalistinis pasaulis vėl ritasi į krizės liūną. Nežabota infliacija, dėl augančių karinių išlaidų kaskart didėjantys mokesčiai ir valstybinis įsiskolinimas neišvengiamai pakerta gyventojų perkamąją galią. Valstiečiui tai ne į naują, nes mažėja maisto paklausa, gerokai platesnės pasidaro vadinamosios "kainų žirklės".

Minėtasis savaitraštis nurodo, kad ypač nuskriausti ir visų pamiršti jaučiasi pietinių Prancūzijos departamentų valstiečiai, kuriems už vyną, vaisius ir daržoves "bendroji rinka" numatė kuone žemiausias kainas.

Štai kodėl avių kaimenės pasiekė net Prancūzijos prezidento rūmus, departamentų centrų aikštės buvo užpildytos daržovių kalnais, o motorizuotos demonstracijos stabdė eismą.

Darbininkų klasės, visų pažangių jėgų remiamas valstiečių judėjimas tapo jėga, su kuria nebegalima nesiskaityti. Matyt, dėl to, kaip praneša Prancūzijos spauda, prezidentas d'Estaignas neseniai pirmą kartą viešai pasisakė prieš Europos ekonominės bendrijos plėtimą, pareikalavo reformuoti visą vadinamosios bendrosios žemės ūkio rinkos mechanizmą.

J. Bronius

Afrikietės tebeneša jungą

[SUTRUMPINTAS]

Anksti pradeda afrikietės savo ilgą ir sunkią darbo dieną. Dar gerokai prieš saulei pažeriant pirmuosius spindulius, moteris, tvirtai prisirišusi prie nugaros mieganti kūdikį, į rankas paėmusi kauptuką, iškeliauja į laukus.

Jau nuo gilios senovės daugumoje Afrikos valstybių buvo įprasta, kad žemės dirbimas, vaikų priežiūra—tai moters rūpestis. Tuo tarpu vyrai buvo užimti žvejyba, medžiokle, gyvulių auginimu. Toks darbų pasiskirstymas ėjo iš kartos į kartą. Kolonializmo metai dar labiau pririšo moterį prie kaimo. Atsiradus fabrikams, įmonėms, vyrai išėjo dirbti į miestus, laukų darbus, visą namų ūkį palikę moterims.

Nors dauguma Afrikos šalių jau senokai nusimetė kolonializmo pančius, tačiau moters dalis nedaug palengvėjo. Ypač kaime gyvenančių afrikiečių. Ir todėl palinkusią prie žemės moterį, kurios rankose švytruoja kauptukas, o ant nugaros ramiai miega mažylis, gali pamatyti bet kurioje juodojo žemyno šalyje.

Daugiau kaip 60 procentų žemės ūkio darbų Afrikoje atlieka moterys—toki Jungtinių Tautų ekonominės komisijos duomenys neseniai buvo paskelbti Ugandos spaudoje. Kai kur šiame žemyne net iki 85 procentų afrikiečių gyvena kaimuose.

Iki aštuonių valandų kasdien kaime gyvenanti ugandietė praleidžia laukuose. Tik įdienojus, kai saulė negailestingai pradeda kepinti ant nugaros mieganti vaiką, ji, prijuoste nusišluostčius prakaitą, traukia namo. Ne pailsėti, o gaminti šeimynai valgio. Pakeliui afrikietė užsuks į artimiausį miškelį pasirinkti prakurui šakų. Sugrįžusi apie valandą ruoš virti sorų kruopą. Po to teks keletą kilometrų eiti iki artimiausio šulinio ar šaltinio vandens (Ugandoje, kaip ir daugelyje Afrikos šalių, jo trūksta). Ir tik apie šeštą—septingą valandą vakaro šeima susės prie garuojančio puodo. Tai kartu bus pusryčiai, pietūs ir vakarienė.

Tačiau tuo moters darbo diena dar nesibaigia. Indų plovimas, vaikų maudymas, drabužių skalbimas . . . Ir taip iki gilios nakties.

Nelygybė tarp vyro ir moters Afrikoje prasideda nuo pat gimimo. Į gimusią mergaitę žiūrima kaip į būsimą darbo jėgą. Mažiausiai rūpinamasi dėl jos išsilavinimo. Svarbiausia, kad mergina augtų tvirta ir darbšti.

— Kam merginai mokslai,—girdėjau kartą iš vienos acholio genties ugandietės, dvylikos vaikų motinos,—jei vos 16 metų sulaukusi ji jau tampa mama.

Didelę įtaką afrikiečio gyvenime, ypač kaime, dar turi įvairios gentinės tradicijos, papročiai.

Lango, acholio, karamandžiongo ir daugelio kitų genčių papročių vyro prestižas priklauso nuo turimų vaikų skaičiaus. Neatsitiktinai šiose gentyse plačiai paplitusi daugpatystė, trys-keturios žmonos čia normalus reiškinys.

Vestuvės čia—tai pirkimas ir pardavimas. Vieni tėvai parduoda, kiti perka. Jaunųjų nuomonės ir norų niekas nepaiso. Vyro tėvai, sumokėję didžiulę išpirką už merginą, dažniausiai į ją žiūri ne kaip į marčią, o kaip į nupirktą darbo jėgą. Iš jos reikalaujama visiško paklusnumo ne tik vyrui, bet ir visai jo giminei. Neatsitiktinai daugumos genčių papročiu, mirus vyrui, našlė tampa antra ar trečia jo brolio žmona.

Retas atvejis, kad žmona paliktų vyrą. Tradicijos neleidžia. Mat jei taip atsitinka, vyro tėvai gali reikalauti grąžinti išpirką. Vaikai tuomet lieka pas vyrą, ir motina į juos neturi jokių teisių.

Kur kas dažniau būna, kad vyras palieka žmoną. Vaikais tada rūpinasi tik motina, kuri paprastai negauna jokios paramos iš buvusio tėvo.

Kartą, lankydamasis Nairobyje, smalsumo vedinas užsukau į vieną iš daugelio Kenijos sostinėje esančių tiesmo salių. Buvo nagrinėjama baudžiamoji byla: vyras nužudė žmoną. Mano didžiausiam nustebimui, po dvidešimties minučių nagrinėjimas buvo baigtas, nuosprendis paskelbtas ir kaltinamasis pažadėjęs sumokėti tūkstančio šilingų baudą, apsuptas giminių ir draugų, paliko teismo salę.

Kaip vėliau sužinojau, pagal kikujų genties papročius (kuriai kaltinamasis kaip tik ir priklausė) žmona neturinti teisės paklausti vyrą, kodėl jis grįžta vėlai į namus. Tai didžiausias vyro įžeidimas. Taigi už tokį "įžeidimą" ana moteris ir buvo žiauriai nubausta. Kitą dieną Kenijos dienraščiai smulkiai aprašė tą istoriją, tačiau jokių kaltinimų, pasipiktinimo dėl vyro žiaurumo, bausmės švelnumo pasmerkimo nebuvo..

Panaikinti senus, atgyvenusius, žeminančius santykius tarp žmonių ir sukurti naujus, pagrįstus lygiateisiškumo, tarpusavio pagarbos principais—tai nelengvas, didelio darbo ir laiko reikalaujantis procesas. Tik įgyvendinus socialinius pertvarkymus, sukūrus naujus ekonominius santykius be eksploatacijos, prievartos, pakėlus kultūros lygį, moters Afrikoje taps pilnavertė visuomenės narė.

V. Sakalauskas

NIKARAGVOS LIAUDIES ŠVENTĖ

Liepos 30-oji — svarbiausia Nikaragvos istorijos gairė. Lygiai prieš metus šios Centrinės Amerikos šalies liaudis, vadovaujama Sandino nacionalinio išsivadavimo fronto, nuvertė kruviną Amerikos imperializmo statytinio Somozos diktatūrą ir žengė laisvo ir nepriklausomo vystymosi keliu. "Nikaragva bus laisva, nes turi sūnų, kurie ją myli", — šie iš tiesų pranašiški kovos už Nikaragvos išsivadavimą didvyrio legendinio Augusto Sesaro Sandino žodžiai tapo realybe.

Liaudies, demokratinės ir antiimperialistinės revoliucijos pergalė iš pagrindų pakeitė šalies veidą, visą jos liaudies gyvenimą. Nacionalinio atgimimo vyriausybė, paėmusi valdžią, tuojau pat pradėjo vykdyti gilius socialinius ir ekonominius pertvarkymus darbo žmonių masių interesais. O šis uždavinys — nepaprastai sudėtingas, nes ilgas tironinio režimo šeimininkavimas visiškai nuskurdino šalį. Amerikos laikraštis "Krisčen sajens monitor" pripažino: "Somoza prieš pabėgdamas apiplėšė iždą, palikęs banke tik 3.5 milijono dolerių ir didžiulę 1,6 bilijono dolerių skolą užsieniui. Pramonės gamyba buvo visiškai paralizuoto. Socialinės ir ekonominės problemos labai paaštrėjo, nes Somozos šeimos ilgamečio valdymo laikotarpiu didžiuliai turtai buvo sutelkti saujelės žmonių rankose, gyventojų masės pasibaisėtinai skurdo".

Bet nepaisant šio sunkiausio palikimo liaudies valdžia per trumpą laiką pasiekė didelių laimėjimų. Per praėjusius metus nacionalizuoti bankai ir kalnakasybos pramonė, prasidėjo žemės reforma, įvestas valstybinis užsienio prekybos monopolis. Vyriausybė priėėmė specialius dekretus, kurių tikslas—palengvinti gyventojų, pirmiausia jų neturtingiausių sluoksnių, padėtį. Padidintas darbo žmonių darbo užmokestis, įvestas nemokamas mokslas mokyklose ir medicininis aptarnavimas.

Spręsdama pirmaeilius socialinius ir ekonominius uždavinius, susijusius pirmiausia su sugriautos ekonomikos atkūrimu, ir imdamasi reikiamų priemonių revoliucijos iškovojimams apginti, liaudies Nikaragva vykdo ir aktyvų užsienio politikos kursą, pagrįstą kova už taiką ir įtempimo mažinimą, prieš agresyvią imperializmo politiką, prieš kolonializmą ir neokolonializmą, plečia santykius su įvairiomis pasaulio šalimis, vadovaudamasi lygiateisiškumo, suverenumo gerbimo, nesikišimo į vidaus reikalus principais.

Stiprėja TSRS ir Nikaragvos draugystės ir bendradarbiavimo ryšiai. Neseniai Maskvoje vykusių Tarybų Sąjungos ir Nikaragvos derybų metu buvo pasirašyti svarbūs dokumentai, kurie sudaro gerą pagrindą dviejų šalių santykiams toliau vystyti.

V. Stiklakis

• • •

— Etiopijoje nuvertus karaliaus Salasie režimą, revoliucinė valdžia atidarė slaptus seifus ir surado dokumentus, kurie rodė, kaip karalius įžūliai pasisavindavo milijonus, prisiplėštus iš liaudies, ir pervesdavo juos į Šveicarijos bankus.

Neišgydomi prieštaravimai

Po kapitalistinių šalių "septyniukės" vyriausybių vadovų susitikimo šių metų birželio 22-23 dienomis Venecijoje praėjo gerokai laiko, tačiau Vakarų apžvalgininkų mintys vis užkliūva už šio įvykio. Ir suprantama. Juk krizė, sukrėtusi Vakarus, pagilino kapitalistinių valstybių tarpusavio nesutarimus. Ir Vakarų valstybių vadovai ėmė ieškoti bendro vaisto—reguliariai tartis. Tačiau iki šiol tokios paieškos, kaip ir šįmet Venecijoje, baigdavosi vienų stipresnių valstybių bandymu išspręsti problemas kitų sąskaita.

JAV, VFR, Japonija, Anglija, Prancūzija, Italija ir Kanada 1975 metais pirmą kartą Rambujė (prie Paryžiaus) susirinko aptarti pribrendusių Vakarų ekonomikos politinių ir ekonominių problemų. Penkiuose pasitarimuose iki Venecijos Vakarų valstybių vadovai bandė nustatyti vieningą kapitalo pasauliui politinę liniją, suderinti pastangas krizei nugalėti. Pasirodė, kad kapitalo pasauliui šios pastangos nedavė jokių vaisių, o "septyniukės" derybos—apčiuopiamų rezultatų. Vakarų spaudoje pasirodė nemažai ekonominių analizių su skaičiais ir faktais, rodančiais bendrą komercinio aktyvumo smukimą kapitalo šalyse. Tai palydima neregėta infliacija, gamybos sumažėjimu ir jo pasėkme—nedarbu. Kapitalo šalyse dabar jau yra 18 milijonų bedarbių. Bendrojo nacionalinio produkto didėjimą išsivysčiusiose kapitalo valstybėse šįmet sudarys tik 1,5 procento, o JAV ir Anglijoje sumažės 4,8 ir 3 procentais. Kai kuriose kapitalistinėse šalyse smunka gyvenimo lygis, nesimato jokių prognozių geresniems laikams. Kaip įprasta kapitalo pasaulyje, kiekviena šalis bando sunkumus nugalėti didindama eksportą. Dėl to aštrėja konkurencija, o išdavoje—prekybos ir valiutos karai, konfliktai dėl energetikos ir žaliavos.

Svarbiausiame Venecijos susitikimo dokumente-deklaracijoje ekonominiais klausimais, jos septyniuose skyriuose nepasakyta, kaip spręstinos didėjančios infliacijos, nedarbo augimo, energetikos problemos. Iš vienos pusės, neaišku, matyti, ir toliau patiems valstybių vadovams ką daryti. Kita vertus, vargu galima tikėti, kad rekomenduojamas naftos produktų vartojimo iki 1990 metų sumažinimas, kitos mažai realios rekomendacijos palengvins Vakarų ekonomikos sunkumus.

Šeštasis Vakarų "septyniukės" vyriausybių vadovų susitikimas nuo ankstesniųjų skyrėsi tuo, kad JAV prezidentas Carteris norėjo pademonstruoti Vakarų "vienybę" požiūryje į tarptautinę padėtį. Suprantama, kad jis nelietė Artimųjų Rytų, Irano problemų, dėl kurių kai kurios Vakarų valstybės turi savo nuomonę. Jis iškėlė vadinamąjį "Afganistano klausimą", stengdamasis jį apibūdinti kaip vos ne pagrindinę dabartinės komplikuotos tarptautinės padėties priežastį, ir apkaltino Tarybų Sąjungą. Tačiau kai kurių tarybinių karinių dalinių išvedimas iš Afganistano sužlugdė antitarybines Amerikos prezidento pastangas sukoncentruoti partnerių dėmesį išimtinai ties Afganistanu.

Kita vertus, JAV partneriai atsisakė paremti Carterį ir jo norą dar labiau aštrinti tarptautinę padėtį, nes, kaip rašė laikraštis "New York Daily News", JAV sąjungininkai perdaug brangina gerus tarpusavio santykius su Tarybų Sąjunga, kad besąlygiškai prisijungtų prie Amerikos "sankcijų".

Apolinaras Sinkevičius

IZRAELIO KOMUNISTAI KOVOJA

Neseniai Lietuvoje lankėsi Izraelio komunistų partijos CK biuro narys D. Buršteinas, gimęs ir augęs Gargžduose, iš Lietuvos Izraelin išvykęs 1935 metais. Štai ką jis papasakojo "Tiesos" korespondentui Vytautui Žeimantui:

Izraelio Komunistų partija nūnai daug dėmesio skiria taikos išsaugojimui. 1977 metais atėjus į valdžią M. Begino vadovaujama vyriausybė žengia militaristiniu keliu. Izraelis iki šiol laiko okupuotas kaimyninių arabų šalių teritorijas, steigia ten sukarintas gyvenvietes, nenori teisingai spręsti Palestinos arabų problemos. Visa tai, be abejo, kelia grėsmę taikai.

Esant tokiai sudėtingai politinei situacijai, šalyje vis labiau kelia galvas militaristai. Susibūrusios fašistų gaujos vis dažniau vykdo įvairias provokacijas prieš demokratines jėgas. Fašistinių bei militaristinių jėgų aktyvėjimo priežastis yra ta, kad Izraelio komunistų partija dabar siekia suvienyti visas demokratines jėgas ir aktyviai kovoti prieš fašizmo pavojų bei tolesnį šalies militarizavimą. Taikos šalininkų gretos Izraelyje nuolat auga. Šiame judėjime dalyvauja įvairių tautybių Izraelio piliečiai.

O kalbant apie palestiniečių problemą, D. Buršteinas pažymi, jog ji esanti labai aktuali. M. Begino vadovaujama šalies vyriausybė nenori teisingai spręsti palestiniečių problemos, atsisako pripažinti teisėtą palestiniečių atstovą—Palestinos išsivadavimo organizaciją. Neišspręs šios problemos ir Kamp Devido sutartis. 1967 metais tik Izraelio komunistų partija pasisakė prieš karą ir arabų teritorijų okupaciją, o dabar, ypač po Kamp Devido, judėjimas už teisingą taiką Izraelyje žymiai išsiplėtė. Izraelio komunistai kovoja už tai, kad Palestinos arabams būtų sudarytos sąlygos patiems spręsti savo ateitį, D. Buršteinas pasakojo "Tiesos" korespondentui.

Ypač M. Begino vyriausybės militarinė politika sunkina ekonominę padėtį šalyje. Du trečdaliai biudžeto skiriama karo reikalams. Tai sunkia našta gula ant darbo žmonių pačių. Izraelyje dabar yra beveik didžiausia pasaulyje infliacija. Tik per pastaruosius metus infliacija sudarė 125 proc. Antai tik per pastarąjį mėnesį daugiau kaip du kartus pabrango duona. Labai mažai skiriama lėšų sveikatos apsaugai, švietimui. Šiemet net 150 bilijonų svarų bus sunaudota statant sukarintas gyvenvietes okupuotose teritorijose. Dabar varguomenės rajonuose dažnai pamatysi šūkius, reikalaujančius, kad vyriausybė padėtų jų gyventojams išbristi iš vargo, o ne kurtų naujas sukarintas gyvenvietes. Dėl blogų ekonominių sąlygų vis dažniau vyksta streikai.

Paskutinį klausimą "Tiesos" korespondentas jam pastatė: "Kokį įspūdį Jums paliko viešnagė Tarybų Lietuvoje?"

— Visų pirma reikia pasakyti, jog aš gimiau Lietuvoje, Gargžduose. Išvykau iš Lietuvos 1935 metais. Todėl man ši viešnagė Tarybų Lietuvoje yra ypač jaudinanti, įdomi.

— Apie Tarybų Lietuvą esu nemaža skaitęs. Važiuodamas čia žinojau, kad ji bus kitokia negu anksčiau. Tačiau tokių didelių ir gražių pasikeitimų nesitikėjau. Gimtųjų Gargždų nepažinau—tai visai naujas, dabar jau mūrinis, gražus miestelis, nieko bendro, išskyrus pavadinimą, neturintis su buržuazinės Lietuvos laikų Gargždais. Tuomet Gargžduose kiekviename žingsnyje buvo galima sutikti vargo ir skurdo pėdsakus.

— Labai išaugo ir Palanga. Joje anksčiau ilsėjosi tik turtuoliai. Dabar kurortas atviras visiems darbo žmonėms. Didelį įspūdį paliko Vilnius bei Kaunas, pilnakraujis ir kūrybiškas Tarybų Lietuvos liaudies gyvenimas.

KUR IR KAIP GIMSTA PARYŽIAUS MADOS

Paryžius, kaip žinoma, laikomas madų diktatoriumi. Įvairių pasaulio šalių drabužių firmos lygiuojasi į Paryžių. Milijonai turistų, kasmet aplankančių Prancūzijos sostinę, ilgam užtrunka prie didelių ir mažų Eliziejaus laukų, Foburo, Sent Onore gatvių, Didžiųjų bulvarų parduotuvių vitrinų. Tačiau mažai kas susimąsto, kiek atsieina pasiūti tuos puošnius kostiumus ir sukneles.

Apie tai pasakoja neseniai per trečiąją Prancūzijos televizijos programą parodytas reportažas. Jis padarė sprogusios bombos įspūdį. Pasirodė, kad apie 20 tūkstančių darbininkų imigrantų dirba Paryžiuje pogrindiniuose drabužių fabrikuose, eksploatuojami, ko gero, ne mažiau, kaip aprašytais Emilio Zola laikais.

Kas gi tai per fabrikai? Paryžiuje leidžiamas žurnalas "Žion Afrik" papasakojo apie vieną iš jų. Jauna turkė M. (žurnalas nemini jos vardo), praradusi viltį rasti darbo tėvynėje, nutarė pabandyti laimę Prancūzijoje. Išleidusi paskutinius pinigus pasui ir geležinkelio bilietui, ji atvažiavo į Paryžių. Netrukus mergina pakliuvo į vieną iš pogrindinių drabužių fabrikų, kurių Paryžiuje ir jo priemiesčiuose yra apie tūkstantis. Darbo sąlygos šiuose fabrikuose, susitelkusiuose tarp Foburo, Sen Deni, Santje, Abukiro ir Kairo gatvių, siaubingos. Šeimininkas neleidžia atidaryti langinių, kad kaimynai nesuuostytų, ką jis gamina. Dirbdami prie elektros šviesos po 12-14 valandų per parą, be gryno oro (apie ventiliaciją nėra kalbos), "pogrindžio darbininkai" kerpa, siuva ir lygina tūkstančius gaminių, kurie vėliau papuošia Paryžiaus parduotuvių vitrinas.

Priversti taikstytis su nepakeliamomis darbo sąlygomis, atskirti nuo pasaulio, skursta "pogrindžio darbininkai". Netgi susirgę jie negali kreiptis į ligoninę, nes neturi teisės į socialinį draudimą dėl ligos. Juk panašių fabrikų savininkai, slėpdami savo įmones, nemokėdami valstybei baudų, mokesčių, neįneša lėšų į socialinio draudimo fondą.

Atitinkamas ir "pogrindžio darbininkų" atlyginimas. Pavyzdžiui, jaunai turkei jis buvo maždaug du kartus mažesnis, negu oficialiai garantuojamas minimalus darbo užmokestis.

Pogrindinių fabrikų skandalas, rašo žurnalas "Žion Afrik", turi kitą aspektą. Jeigu daug metų valdžia "nepastebėdavo" pogrindinės darbo jėgos, vadinasi, tai buvo naudinga. Su prekėmis, įvežamomis, pavyzdžiui, iš Hongkongo ar Portugalijos kolonijos Makao, Prancūzijos lengvoji pramonė pajėgi konkuruoti tik negailestingai eksploatuodama darbininkus imigrantus. O jų gyvenimo ir darbo sąlygos mažai ką domina . . .

N. V-vas

Kam reikalinga išpažintis

Senovėje tikėta, jeigu viešai žmonių tarpe pasisakai, kokios piktosios jėgos pakenkė ar kenkia, toks žmogus apsišvarina, apsivalo ir tampa skaistus. Tokias viešas išpažintis praktikavo ir senovės graikų, egiptiečių, romėnų, ir kitų religijų išpažinėjai.

Besiformuojant I a. krikščionybei, išpažintis taip pat buvo atliekama viešai, tikinčiųjų akivaizdoje. Tačiau atsiradus daugiau krikščionybės išpažinėjų, viešų išpažinčių bendruomenės nebepajėgė išklausyti. III a. buvo paskirti kunigai-atgailininkai. Jie klausydavo išpažinčių tyliai. Tik suradę "sunkią" nuodėmę, liepdavo ją viešai išpažinti. O IV a. išpažintis visai prarado viešumą ir pasidarė paslaptimi, pereidama grynai dvasininkų veikimo sričiai.

Slaptą, ausinę išpažintį katalikų bažnyčia oficialiai tikintiesiems įvedė IV Laterano bažnytiniame susirinkime (1215). Nuo tada įsakyta, kad kiekvienas tikintysis išpažintį atliktų (geriausia prieš velykas rekolekcijų metu) bent vieną kartą metuose. Šį nutarimą patvirtino Tridento bažnytinis susirinkimas (1545-1563). Remdamasi Jono evangelija (30,23), kurioje esą paties Kristaus pasakyta: "Kam atleisite nuodėmes, tiems jos bus atleistos, o kam sulaikysite—sulaikytos" ir Mato (18,18)—"Ką jūs surišite žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką tik atrišite žemėje, bus atrišta ir danguje", paskelbė dogma—nekritikuojama tiesa. Ji, esą, žmogui neprieinama ir nesuvokiama. O iš tiesų dvasininkai save pakėlė virš dievo, jis nebeteko bet kokios reikšmės. Dievui įsakyta laiminti visus kunigų nutarimus ir sprendimus.

Išpažinties dogma netrukus buvo įtraukta į Kanonų teisės kodeksą—paversta bažnyčios įstatymu tarp kitų popiežiaus dekretų ir visuotinių bažnyčios nutarimų.

Bažnyčia skaito—išpažintis žmogui reikalinga. Jos metu, esą, tikintysis, įsigilindamas į savo poelgius, geriau pažįsta save, tampa dorovingesnis, geresnis, ateityje susilaiko nuo neapgalvotų veiksmų.

Išpažinties veiksmingumui, jos įtvirtinimui, bažnyčia įvedė atgailą. Pirmaisiais krikščionybės amžiais už nuodėmes nustatytą laiką skirdavo pasninkauti, susilaikyti nuo pasilinksminimų, šelpti neturtinguosius, elgetas, lankyti ligonius. Pavyzdžiui: stovėti už durų su ašutiniais marškiniais sekmadienį pamaldų metu už būrimą—2 metus, už vagystę—3 metus, už vagystę bažnyčioje—7 metus. Už žmogaus užmušimą, privalėdavo atgailauti visą gyvenimą. Be to, atgailaujantis už sunkias nuodė-

(Nukelta į 6 puslapį)

Amerika užsikrėtusi narkomanija

Narkomanija Jungtinėse Valstijose darosi nacionalinė nelaimė. Vis daugiau amerikiečių, nustoję vilties rasti sau vietą liūdnai išgarsėjusioje "lygių galimybių" visuomenėje, prisijungia prie tų tėvynainių, kurie, bėgdami iš niūrios tikrovės, ieško "prieglobsčio" narkotikų svaigume. Tai patvirtina įvairių JAV vyriausybinių ir visuomeninių organizacijų tyrinėjimai šioje srityje. Amerikos vyriausiosios skaičiavimo valdybos pripažinimu, "narkotikų vartojimas šalyje įgavo neitikėtinus mastus". 1.7 milijono—stipriai veikiančias stimuliuojančias medžiagas . . ., 6.7 milijono—teikia pirmenybę trankviliantams . . ., 10 milijonų—vartoja kokainą, kuris darosi vis populiaresnis, nors ir brangiai kainuoja . . ., 43 milijonai amerikiečių bent kartą bandė rūkyti marichuaną . . ."—tokie faktai pateikti valdybos pranešime.

Narkomanija vis labiau plinta ir tarp Jungtinių Valstijų jaunimo. Pagal tyrimus, atliktus Nacionalinio narkotikų instituto, per pastaruosius trejus metus paauglių, nuolat rūkančių marichuaną padaugėjo du kartus. Apskritai imant, daugiau kaip 4 milijonai jaunų amerikiečių iki 18 metų linkę į narkotikus.

Kodėl taip? Turbūt šito priežastis—"dvasios krizė", kurią dabar patiria Amerikos visuomenė. Tačiau toji krizė turi materialų pagrindą—nedarbą, infliaciją, kas "padeda" žmogui prarasti tikėjimą ateitimi. O ekonominės krizės galo nematyti, ji vis stipriau kerta kapitalistiniam pasauliui.

Narkotikų vartotojai nelieka nenubausti. Per pastaruosius aštuoniolika metų, liudija laikraštis "Journal DMA", jaunų amerikiečių, kenčiančių nuo jų įvairiai psichiniais susirgimais, padidėjo 124 procentais.

Na, o kas pelnosi iš šitos daugeliui amerikiečių pragaištingos aistros? Daugiausia narkotikų kontrabanda ir jų pardavimu užsiima nusikaltėlių organizacijos—mafija. Tačiau didžiulis šios prekybos pelnas traukia ir "respektabilius" amerikiečius. "Advokatai, biznieriai, gydytojai,—rašo laikraštis "Chicago Tribune",—vis daugiau patys įsitraukia į operacijas su narkotikais arba jas finansuoja". Kaip liudija spauda, netgi "tvarkos ir įstatymų saugotojai" nevengia lengvo pelno iš "baltosios mirties". Dažnai policininkai veikia ranka rankon su profesionaliais nusikaltėliais. Jų sąjunga tokia tvirta, kad tardymo organai paprasčiausiai "karą" su jais pralaimi. Valdžiai pavyksta perimti maždaug tik 5 procentus narkotikų, įvežamų į JAV.

Ir pačioje Amerikoje gaminama vis daugiau narkotinių medžiagų. Laikraščio "N. Y. Times" pranešimu, jeigu dar visai neseniai vietiniai marichuanos tiekėjai "negalėjo konkuruoti su jos tradiciniais eksportuotojais", tai dabar padėtis keičiasi. Per pastaruosius pora metų žymiai išaugo marichuanos tiekimas į vidaus rinką iš Kalifornijos valstijos. Šita produkcija tarp narkomanų turi paklausą, nes ji stipriau veikia žmogaus organizmą negu atvežtoji iš užsienio. Iš viso, specialistų vertinimu, kasmet suvartojamos marichuanos kiekį Amerikoje reikia skaičiuoti tūkstančiais tonų.

Kalifornijos marichuanos auginimas tapo klestinčia pagrindinio biznio šaka. Valstijos atokiuose rajonuose plečiamos šitos žolės plantacijos. Šiuo metu jau šešios Kalifornijos apygardos "garsėja" savo marichuana.

Amerikos spaudos duomenimis, narkotikų prekiautojai uždirba nuo 35 iki 51 bilijono dolerių. Bet šitais skaičiais tarsi matuojamas ir Amerikos smukimo dydis. **O. Paliokas**

KAM REIKALINGA IŠPAŽINTIS

(Atkelta iš 5 puslapio)

mes, privalėdavo plaukus nusikirpti, galvą pabarstyti pelenais. Įeinančius į bažnyčią, prašyti, kad už jį pasimelstų. Paskutinę dieną atgailaujančiam ant kaklo užrišdavo virvę, už kurios jį įvesdavo į bažnyčią. Priešais altorių parpuolęs ant žemės, kalbėdavo 7 atgailos psalmes—susitaikymą su dievu ir bažnyčia.

XI a. nusižengimus atleisdavo už gerus darbus, o XII a. (nepanaikinta ir iki šiol, nors ir nepraktikuojama) buvo įvesta nuodėmių atleidimo raštai—indulgencijos. Jas išpirkdavo pinigais arba gaudavo už nuopelnus bažnyčiai: dalyvaudavo kryžiaus žygyje, aplankė šventas vietas (Jeruzalę, Vatikaną ir kt.).

Kaip matome, išpažintis buvo tapusi net pasipelnymo šaltiniu. Tačiau iš esmės žiūrint, išpažintis yra dvasinis tikinčiųjų pavergimo įrankis. Nors išpažinties paslaptis dvasininkų garantuojama, bet retas kuris nuodėmklausis to prisilaikė. Viduramžiais per išpažintį eretikus išaiškindavo. O eretikai nebuvo kokie netikintys žmonės, o suabejoję arba prieštaraujantys atskiroms bažnyčios dogmoms, apeigoms, organizacijos formoms. Su tokiais griežtai kovodavo, neretai net sudegindavo ant laužo. Visais laikais dvasininkų patarnavimais naudojosi išnaudotojų klasių valdantieji sluoksniai. J. Ragauskas savo knygoje "Žmogus ieško tiesos", išleistoje 1972 metais, pastebi: "Daugelis kunigų per išpažintis sužinotas svarbias paslaptis praneša valdžios organams. Taip elgdavosi kai kurie Lietuvos kunigai dar cariniais laikais ir vėliau—lietuviškosios buržuazijos viešpatavimo metais". Fašistiniu laikotarpiu kai kurie kunigai išpažinties metu rinko žinias gestapui, o pokariu ir dabar—išpažintis panaudoja nacionalistiniams jausmams kurstyti.

Bažnyčia nurodo, kad išpažintis tikintįjį priverčia tobulėti. Tikinčiojo vidinis religinis nusiteikimas esą sužadina kaltumą, menkumą, niekingumą prieš gėrį—dievą. Reikalauja atsilyginti už padarytas kaltes, tuo pačiu priverčia būti dorovingu.

Jeigu taip būtų, tai per šitiek amžių krikščionys, o ypač katalikai, kurie labiausiai išpažintį praktikuoja (reformatai jos atsisakė), būtų tapę geriausiais pasaulyje žmonėmis. Bet visgi taip nėra!

Išpažintis—giliai reakcinga religinė praktika, ji padeda ne tik kontroliuoti tikinčiųjų nuotaikas, bet ir šnipinėti. Be to, stiprina žmonių prietaringumą, žemina orumą, ugdo nepasitikėjimą savo jėgomis, siekiant dorovinės pažangos.

Bronius Jauniškis

SVEIKATOS KAMPELIS

Kodėl skauda širdis

Sveikame organizme deguonies ir maisto medžiagų tiekimas atitinka jų poreikius. Ši pusiausvyra tarp pareikalavimo ir tiekimo gali sutrikti tik labai didelio fizinio ir psichinio įtempimo metu. Jeigu yra arterijų spazmai ar dėl kokios nors ligos jos susiaurėjusios, atitinkamuose organuose kraujo apytaka sutrinka. Kraujo apytaka gali sutrikti ir širdies vainikinėse arterijose. Neretai vainikinėse širdies arterijose rutuliojasi aterosklerozė, dėl to jos palaipsniui susiaurėja. Kol širdies raumuo gauna pakankamai deguonies ir maisto medžiagų, vainikinių arterijų aterosklerozė niekuo nepasireiškia, žmogus jaučiasi esąs sveikas. Tačiau dažnai, nors vainikinių arterijų aterosklerozė ir nedidelė, atsiranda arterijų spazmai, sutrinka kraujo apytaka ir širdies raumuo pradeda gauti nepakankamai deguonies. Dėl to širdies plote atsiranda skausmas. Tai vadinamoji krūtinės angina—stenokardija—viena išeminės širdies ligos pasireiškimo formų. Stenokardinių skausmų priežastis gali būti ne tik aterosklerozė. Neretai, sutrikus nervinei reguliacijai, įvyksta ir organiškai nepakitusių širdies vainikinių kraujagyslių spazmai.

Tačiau ne visi skausmai širdies plote yra krūtinės angina. Neretai širdies skausmai būna dėl mažakraujystės, cukraligės, reumatinių širdies ydų, širdies nepakankamumo, apsinuodijus nikotinu, švinu, taip pat dėl nervų sistemos funkcijos sutrikimo. Kai kurios raumenų (miozitai), nervų galūnėlių (neuritai), kaklo ir krūtinės slankstelių (osteochondrozė), plaučių, pleuros, diafragmos ir net virškinamojo trakto ligos gali būti lydimos skausmo už krūtinkaulio ir kairėje krūtinės pusėje, todėl ir prityrusiam gydytojui kartais sunku juos atskirti nuo krūtinės anginos.

Krūtinės angina dažniausiai serga žmonės nuo 40 metų amžiaus, apie 5-kartus dažniau serga vyrai negu moterys. Nežinant šios ligos simptomų, kartais net tipiški skausmai palaikomi "raumenų patempimu", "peršalimu" ir žmogus ne tik nesikreipia į gydytoją, bet mėgina pats gydytis, o tai neretai tik pakenkia.

Klimakteriniame periode padažnėja krūtinės anginos priepuoliai. Galima manyti, kad čia greta endokrininių veiksnių esti dar įvairių nervų sistemos sutrikimų, kurie sąlygoja priepuolių padažnėjimą.

Kartais bet kokius skausmus žmonės vertina kaip krūtinės anginą ir pradeda gydytis, apriboja fizinį aktyvumą, vartoja įvairius vaistus. Nereikėtų pamiršti, kad visi vaistai, vartojami širdies-kraujagyslių ligoms gydyti, būdami efektyvūs gydytojo rankose, gali tapti gyvybei pavojingais, jei juos vartojame be kontrolės.

Judrus režimas, fizkultūra ir sportas gerai treniruoja širdies raumenį. Tik mankštintis reikia pradėti palaipsniui ir mankštą tęsti sistemingai. Reguliari fizinė treniruotė pagerina psichinę būklę, didina pasitikėjimą savimi, taip pat padeda palaikyti normalų kūno svorį. Būtina atsisakyti žalingų įpročių, rūkymo, alkoholinių gėrimų, nepiktnaudžiauti kava. Labai svarbus tinkamas miego ir mitybos režimas. Įrodyta, kad laikantis specialios dietos, kurioje nedidelis riebalų ir cholesterino kiekis, sumažėja galimybių pakartotinai susirgti miokardo infarktu.

Didelę reikšmę sveikatai turi normali psichologinė atmosfera darbe ir namuose, tinkamas darbo ir poilsio režimas. Labai naudingas aktyvus poilsis, pasivaikščiojimas gryname ore, įvairūs žaidimai, slidinėjimas, čiuožimas, parodų, teatrų lankymas ir pan.

Z. Petrokienė
Medicinos kandidatė

Gyvačių veislynas vaistams

Socialistinio Vietnamo biologai praeitais metais nedideliame Višono miestelyje įkūrė gyvačių veislyną Vinjeno farmacijos fabrikui gaminti vaistams. Veislynas užima 2,800 kvadratinių metrų teritoriją. Čia auginama 400 gyvačių, o šių metų pabaigoje jų bus jau apie 1,000. Daugiausia — kobros. Jos deda kiaušinius tik kartą per metus — balandžio-gegužės mėnesiais. Kiekviena patelė gali sudėti 8-24 kiaušinius. Išsilipusius gyvačiukus iškart atskiria nuo kitų ir laiko specialiame sektoriuje.

Veislyno teritorija aptverta aukšta akmenine tvora. Žemėje po čerpių pastogėmis iškastos 50-60 centimetrų gylio duobelės, sandariai uždengtos betoniniais stogeliais su skylėmis ventiliacijai. Dviejuose tvenkiniuose auginamos žuvys gyvatėms šerti.

Ką tik gimusius gyvačiukus auginti veislyno darbuotojams padeda valstiečių šeimos. Už atitinkamą atlyginimą jie augina juos iki 4-5 mėnesių, paskui grąžina į veislyną. Tokių šeimų Višone daug, nes gyvačių gaudymas — senas ir tradicinis verslas. Čia niekas nebijo gyvačių, net moterys ir vaikai drąsiai jas ima į rankas. Pasibaigus lauko darbams, Višono gyvačių gaudytojai pasiskirsto po visą Šiaurės Vietnamą. Kasmet jie sugauna 15-18 tūkstančių gyvačių. Puikiai žinodami gyvačių elgseną ir įvairių gydomųjų vaistų iš gyvačių veikimą taip pat ir nuo jų įkandimo, Višono šeimos griežtai paslaptyje laiko savo receptus.

Dabar juos gamina ir Vinjeno farmacijos fabrikas.

— Mūs fabrikas nedidelis, — pasakoja fabriko direktorius. — Jis pastatytas 1965 metais. Nuo to laiko medikamentų gamyba išaugo septynis kartus. Mes naudojame tik savo provincijos teritorijoje gaunamas gyvates. Ir vaistus gaminame daugiausia vietinių gyventojų poreikiams tenkinti. Dabar gaminame 46 rūšis įvairių medicinos preparatų. Kasmet sukuriame naujas receptūras. Antai praėjusiais metais pradėjome gaminti šešis naujus vaistus. Visi medikamentai pagrįsti daugiausia liaudies medicinos receptais.

Vaistai, pagaminti iš gyvačių, labai populiarūs. Iš gyvačių nuodų ruošiami įvairiausi preparatai ir kremai reumatams gydyti, taip pat jie yra vienas anestazuojamų priemonių komponentų. Gyvačių tulžis naudojama prieš neurozes ir psichines ligas. Gyvačių kremzlės — reumatinius skausmus mažinantiems vaistams gaminti. Efektingai radikulitą gydo spiritinis gyvačių antpilas, pridėjus į jį žolių ekstraktų. Šiemet fabrikas išplės savo preparatų asortimentą. S. J.

Kas naujo Lietuvoje

TARP EŽERŲ SVĖDESUOSE

[SUTRUMPINTAS]

Ir maži, ir dideli — į mankštą. I. SEINIAUS nuotr.

Dėkingoje vietoje įsikūrė Svėdesai—iš vienos pusės miestelį skalauja Alaušas, iš kitos—Svėdesas, o jei kas susiruošia keliauti, gali bet kur nukakti. Nori arčiau—gali į Užpalius ar Leliūnus, nori toliau pasidairyti—rinkis kelią į Anykščius, Rokiškį ar Uteną, gali "Ikarusu" ir iki Vilniaus Kauno ar net Palangos patraukti. Keliai jungia miestus ir žmones, keliai čia antrą vasarą atvedė į poilsio stovyklą Vilniaus "Žalgirio" specializuotos plaukimo sporto mokyklos moksleivius. Šiemet jų susirinko net aštuoniasdešimt.

Gaila, kad orai nelabai lepino stovyklautojus—nedaug giedrų dienų jie turėjo, bet spėjo nemažai nuveikti. Nekalbu apie plaukimo treniruotes, kvadrato, šaškių, stalo teniso varžybas—juk atvyko sportininkai. Padėjo ir kolūkiečiams.

Kolūkiui ravėjo runkelių plantacijas. Už stropumą talkininkai buvo atlyginti: kasdien jiems ūkis išskiria pieno—kai kas išgeria po stiklinę, o kai kas ir po litrą.

O kur pirmieji grybai, uogos? Juk žemuogių pilni apylinkės miškai. Ne tik vaikai, bet ir treneriai neatsilaikė prieš šias pagundas. Patys neramiausi su treneriu Michailu Romanovskiu buvo išėję į turistinį žygį. Teko keltis net pusę penkių, bet užtat patys virė sriubą ant laužo, buvo sustoję poilsio ant Šventosios kranto. Klausydami žygio dalyvių pasakojimų, gailėjosi tie, kas mėgsta pamiegoti.

Kiekvieną rytą visi stovyklautojai mokyklos stadione daro mankštą, po to šalto vandens vonios, pusryčiai—taip prasideda diena. Dienos bėga, panašios ir nepanašios viena į kitą (tai meškerioja, tai prie J. Tumo-Vaižganto paminklo, tai žiūri filmą, tai grybų rinkimo konkursas . . .).

Tokių kaip ši, Respublikoje veikia 96 vaikų ir jaunų sportininkų mokyklos. Čia treniruojasi 42 tūkstančiai jaunųjų sportininkų. Veikia net 37 sporto šakų grupės.

V. Saulis

Gastroliavo Estijos sostinėje

Buržuazijos valdymo metais, menininkų grupei išvykti į užsienį gastroliuoti buvo didelis dalykas, stačiai sensacija. Dabar visiškai kas kita. Chorams ar muzikantams išvykti pagastroliuoti už Lietuvos ribų durys atviros. Pavyzdžiui, štai:

Vilniaus pedagoginio instituto akademinis choras neseniai buvo išvykęs gastrolėms į Tarybų Estiją. Devyniasdešimties studentų choro kolektyvas buvo Tallinno jungtinio studentų choro svečias.

Instituto studentai gėrėjosi nuostabiu Tallinno senamiesčiu, kuris ypač intensyviai gražėja, susipažino su puikiomis Tallinno apylinkėmis, naujomis statybomis. Gilų įspūdį paliko Maipamiagi kompleksas, skirtas revoliucijos kovų didvyriams atminti. Šeimininkai pedagoginio instituto choristams suorganizavo ekskursiją į vieną įdomiausių rajonų—Viljandę, kuri turtinga ne tik gilios senovės istorija, garsi revoliucijos kovų didvyriais, bet ir šių dienų darbščiais ir kūrybingais žmonėmis. Choristams labai malonų įspūdį paliko Viljandės 1-ojoje vidurinėje mokykloje apžiūrėta mokinių darbų paroda. Tos pačios dienos vakare Viljandės gyventojai labai siltai sutiko instituto studentų choro koncertą, daugelį dainų priversdami kartoti. Pakiliai nuskambėjęs koncertas Viljandėje buvo puikus prologas prieš koncertą Tallinno E. Vildės pedagoginio instituto aktų salėje, po kurio šeimininkai surengė nuoširdų draugystės vakarą—diskoteką.

Tai tik vienas pavyzdys ši Vilniaus pedagoginio instituto akademinio choro išvyka. Lietuvos chorų, muzikantų tokių išvykų yra daugybe. Vieni vyksta į socialistines respublikas, kiti į kaimynines Liaudies Demokratijos Respublikas, dar kiti netgi į Vakarų Europos šalis. Praėjo laikas, kai Lietuvos menininkai buvo užsidarę savo mažytėje Lietuvoje.

J. J.

EKSPOZICIJA BUVUSIAME KALĖJIME

Apie revoliucionieriams tekusius sunkius išmėginimus, jų bebaimišką kovą už liaudies laisvę pasakoja Kauno valstybinio istorijos muziejaus filialo, atidaryto buvusiame sunkiųjų darbų kalėjime ekspozicija.

. . . Niūraus pilko mūro langeliai, išpinti geležiniais virbalais. Prie įėjimo pritvirtinta memorialinė lenta liudija, kad čia, šiuose kazematuose, buvo slopinama pažangi mintis. Jų celėse mirties nuosprendžio laukė vienas iš 1863 metų sukilimo vadovų A. Mackevičius, čia buvo kalinamas vienas pirmųjų marksistinės minties skleidėjų Lietuvoje F. Dzeržinskis, o buržuazinės diktatūros metais kalėjo daugelis įžymių Lietuvos Komunistų partijos sūnų ir dukrų.

Sraigtiniai laiptai veda į antrąjį aukštą. Prieš lankytojų akis sunkios geležinės durys. Tokios pat, kaip ir į visas 82 kameras. Metalinė lova, kieta pagalvė, pilka, išdėvėta antklodė . . . Iš nuotraukų stenduose žvelgia buvę politiniai kaliniai K. Požela, K. Giedrys, J. Greifenbergeris, R. Černas. Čia pat jų paskutinieji laiškai—priesaikos kovojantiems draugams.

Ekspozicijoje gausu dokumentų, kalinių leistų laikraščių "Už grotų", "Kalėjimo spindulys", "Kovotojas" fotokopijų, paskaitos apie V. Leniną, keliavusios per kameras, konspektai.

ĮAMŽINA PRANO GUDYNO ATMINIMĄ

Siekdami įamžinti Lietuvos TSR nusipelnusio meno veikėjo, buvusio Lietuvos TSR dailės muziejaus direktoriaus, Lietuvos TSR dailininkų sąjungos valdybos atsakingojo sekretoriaus ir Lietuvos TSR liaudies meno draugijos pirmininko Prano Gudyno atminimą, Lietuvos Komunistų partijos CK ir Lietuvos TSR Ministrų Taryba pavedė Vilniaus vykdomajam komitetui pastatyti antkapį paminklą ant P. Gudyno kapo.

Brigadininkas Jurgis Narkus

Nuolat ieškoti pažangių statybos metodų, taupyti brangias statybines medžiagas, dirbti greitai ir tik gerai—toks J. Narkaus vadovaujamos brigados darbo principas.

Klaipėdos TSO dailidžių-batanuotojų brigrada, vadovaudamasi šiuo principu, dešimtojo penkmečio darbo užduodis įvykdė per tris su puse metų.

Pats brigadininkas J. Narkus ir visi brigados žmonės yra įvaldę po kelias gretutines profesijas.

Nuotraukoje: **Jurgis Narkus.**

ŠILUTĖS RAJONO KINTUOSE PASTATE VAIKAMS

Tarsi senoje pasakoje—gerajai fėjai burtų lazdele mostelėjus, lyg grybai po lietaus išdygo Kintuose gražučiai pasakų nameliai. Tik apsigyveno juose ne tradiciniai nykštukai, o 244 Šilutės rajono melioratorių ir žemdirbių vaikai.

Visus šešis stovyklautojų būrius statybininkai atskiruose nameliuose įkurdino kartu su auklėtojais ir vadovais. Erdvius miegamuosius, patogias patalpas būrio užsiėmimams, verandas surentė. Mažiausieji stovyklautojai, kaip ir dera pasakoje, spalvingose lovelėse miega.

Vaikų kūrybai skirtas ištisas paviljonas, kuriame įsikūrė biblioteka, jaunųjų technikų kambarys, fotolaboratorija, dailės studija, literatų klubas, muzikos kabinetas.

Mažylių džiaugsmui—žaislų karalystė. Paviliono viduje melioratoriai žalia pievelę po atviru dangumi paliko, kad pastatas su pamario gamta susilietų, vaikus meilės gamtai ir grožiui mokytų.

Stovyklos širdis—sava "raudonoji aikštė". Čia vyksta visi svarbiausieji renginiai, pakeliama ir nuleidžiama stovyklos vėliava. Šią aikštę statybininkai raudona skalda išbarstė, iš kaimyninio rajono atsivežę.

"Pionierių prospektas"—pagrindinė alėja, kuria vaikai keturius kartus per dieną keliauja į erdvią valgyklą, "priimančią" iš karto visus stovyklautojus. Vaikučių sveikatai—gydytojo kabinetas, du izoliatoriai, procedūrinis kambarys.

Yra čia ir sporto aikštė, ir estrada, ir daug kitų stovyklos gyvenimui reikalingų dalykų. Visi statiniai stovykloje iš geriausio medžio.

ANYKŠČIU KVARCINIO SMĖLIO KARJERE

Kvarcinio smėlio karjero brigados traktorininkai [iš kairės] J. Urbonas, K. Kamarauskas, R. Gudonis, J. Lisauskas, ekskavatorininkai K. Šiaučiulis, A. Arlauskas, J. Liogė ir karjero meistras A. Paršelis.

Anykščių kvarcinio smėlio karjero brigada dešimtojo penkmečio programą įvykdė dar pernai. Pasitikdama TSKP XXVI suvažiavimą brigada planuoja įvykdyti pirmųjų kito penkmečio metų užduotį. Čia susitelkė puikus kolektyvas. Ekskavatorininkai Alfonsas Liogė ir Kęstutis Šiaučiulis dirba karjere jau dešimt metų. Darbštumu garsėja traktorininkai Juozas Urbonas ir Kazys Kamarauskas.

Nuo jų darbo spartos daug priklauso Panevėžio stiklo fabriko "Ekrano" gamyklos darbas. Smėlis—pagrindinė šių įmonių žaliava.

Smėlio klodai slypi maždaug 6 metrų gylyje, bet būna, kad juos slepia dešimties ir net daugiau metrų grunto sluoksnis. Nenuleidžia vyrai rankų ir tada. Kasdien iš karjero iškeliauja vidutiniškai 900 tonų balto kvarcinio smėlio. Praėjęs sudėtingą gamybinį procesą, smėlis įleis į namus saulę, sušvis žydraisiais ekranais, sutviskės krištolu.

PALANGOJE PLEČIASI GYVENAMASIS PLOTAS

Palangos kurorte iškilo naujas "Taikos" gyvenamasis rajonas. Jame 23 daugiaaukščiai namai.

Pastačius naująjį rajoną, Palangoje gyvenamasis plotas išaugo iki 50 tūkstančių kvadratinių metrų.

Daugiau rūpesčio atsirado ir kurorto komunalininkams. Elektrikas Donatas Baguckis, santechnikas Algimantas Bernotas bei kiti Palangos komunalinio ūkio darbuotojai deda daug pastangų, kad Palangos ir senuose, ir naujuose namuose būtų jauku gyventi.

Kraštotyrininkė Marijona Čilvinaitė

Nūnai Tarybų Lietuvoje per 80 tūkstančių žmonių, kurie savo laisvalaikį, žinias, energiją skiria krašto tyrinėjimui, kultūros palikimo puoselėjimui, 22 kraštotyrininkai išrinkti Lietuvos TSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos garbės nariais. Viena pastarųjų—Marijona Čilvinaitė, vyriausia Nemuno krašto metraštininkė. Ne tik amžiumi, bet svarbiausia—talentu, energija ir darbų kraičiu išsiskiria ši moteris iš daugelio kolegų.

Romantikos, gilios atsakomybės ir didelio susikaupimo kupinu kraštotyrininko keliu Marijona pasuko daugiau kaip prieš pusšimtį metų. Pirmieji nedideli kraštotyros darbai pradėti dar studijų Kauno universitete 1925-1928 metais. Po to, dirbdama universiteto bibliotekoje, suartėjusi su kalbininko J. Jablonskio, rašytojo K. Borutos šeimomis, intensyviai domėjosi krašto istorija, kultūra. Tačiau didžiausios įtakos jaunai merginai turėjo tuometinio talentingo kraštotyrininko šiauliečio P. Bugailiškio pastangos.

Maždaug per 50 metų M. Čilvinaitė laisvalaikiu, atostogų metu išvaikščiojo Anykščių, Šiaulių apylinkes, gimtosios Upynos kaimą. Visur kruopščiai rinko istorines žinias, aprašinėjo įdomius įvykius. Didžiausią dėmesį suteikė liaudies papročiams, buičiai ir kultūrai. Ilgas bendravimas su kaimo žmonėmis, nuolatiniai ryšiai su mokslininkais padėjo jai išsiugdyti pavydėtiną liaudies gyvenimo intuiciją.

M. Čilvinaitė dirbo Kauno ir Vilniaus universitetų, o nuo 1949 m.—LTSR respublikinėje bibliotekoje. Tik fašistinės okupacijos metais teko pasitraukti į kaimą. Išvadavus Lietuvą, ji ėjo gimtosios Upynos apylinkės vykdomojo komiteto sekretorės pareigas. Buvo renkama vietinių tarybų deputate.

Aktyviai M. Čilvinaitė rėmė Paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos įkūrimą 1961 metais. Per pastaruosius 19 metų dalyvavo visose reikšmingesnėse kraštotyros ekspedicijose. Per daugelį visuomeninės veiklos metų ji stebėtinai išsaugojo metraštininkės entuziazmą, įprato nuosekliai, atkakliai ir metodiškai dirbti. Bene vertingiausias kraštotyrininkės bruožas—didis visuomenės poreikių suvokimas. Todėl ji savo dešimtmečiais sukauptą medžiagą nemokamai atidavė atitinkamo profilio mokslo įstaigoms: apytiksliais duomenimis, Šiaulių "Aušros" muziejuje saugomi 43 rankraštiniai darbai ir 9 laiškai, LTSR MA centrinėje bibliotekoje—per 217 pozicijų, LTSR MA istorijos institute—22 aprašai, LTSR Valstybinėje respublikinėje bibliotekoje ir LTSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos kraštotyros darbų saugykloje—po 16 pozicijų. Yra jos rinkinių Literatūros ir meno archyve, Knygų rūmuose ir kt. Daugybę reikšmingų straipsnių ji paskelbusi įvairiuose leidiniuose.

Marijona Čilvinaitė

Šių metų rugpjūčio mėnesį Marijonai Čilvinaitei sukako 80 metų. Tačiau jos nebaugina metų kraitis: ji birželio 18-19 dienomis dalyvavo Rusnės kompleksinėje ekspedicijoje. Jaunieji krašto menotyrininkai turėjo progos įsitikinti, kad pažintis su garbės kraštotyrininke—neužmirtama pamoka. Ir ji noriai dalijasi patyrimu, neslepia savo meilės darbo žmonėms, didžiuojasi savo internacionalinėmis pažiūromis. Tai aukštos kultūros, garbingą kelią nuėjusi, daug gera savo tėviškei padariusi moteris.

K. Račkauskas

Lietuvoje pradeda laidoti, kaip Amerikoje

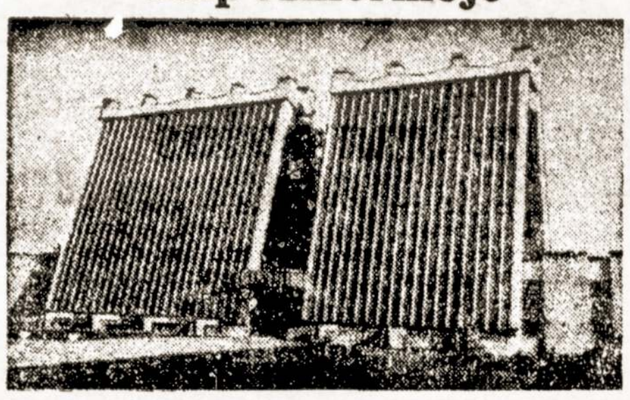

Panevėžio laidotuvių rūmai

Anais laikais, kai gyvenome Lietuvoje, netgi ir kai atvykome į šią šalį, mirusio palaidojimui nebuvo jokių įstaigų, o ir kad buvo viena kita, mažai apie jas žinojome. Mirusio kūnas būdavo pašarvojamas privatiškuose namuose ir laidotuvės vykdavo su visais nepatogumais. Dabar kas kita, laidojimo reikalui yra laidotuvių direktoriai (graboriai), pašarvojimui koplyčios, šermeninės ir t. t.

Lietuvoje visa tai irgi jau pradedama praktikuoti. Didesniuose miestuose statomi laidotuvių rūmai, organizuojamos visos paslaugos mirusio likusiems artimiesiems.

Štai ką pasakoja Vilniaus "Tiesoje" Zeferinas Jonutis apie Panevėžio mieste esančius laidojimo rūmus:

Ketveri metai, kai Panevėžio pakraštyje iškilo smailastogis laidojimo rūmų pastatas.

Dvi skoningai įrengtos iškilmingo šarvojimo salės. Liūdnai valandai tinkamą rimtį suteikia dailininkės G. Baginskienės spalvotas vitražas. Prislopintas šoninis apšvietimas, tyliai sruvenanti gedulo muzika . . . Neišvengiamai būtinų reikmenų parduotuvė . . . Kambariai velionio artimiesiems. Išvargusiems žmonėms yra kur išgerti arbatos ar kavos puodelį, užkąsti . . .

Laidojimo rūmų darbuotojai nuoširdžiai ir sumaniai padeda išryškinti velionio nuopelnus, šviesiausius jo asmenybės bruožus. Šarvojimo salėje ant specialaus paaukštinimo išrikiuojami velionio ordinai, medaliai, kiti garbės ženklai, pelnyti gyvenimo kelyje.

Netgi lininiai suolų uždangalai, gėlių išdėstymas—viskas šiuose rūmuose kalba pagarbos ir rimties kalba.

Panevėžiečiai žino, kad čia jiems visada bus suteikta reikiama pagalba. Atėjusį žmogų pasitinka laidojimo ritualo organizatoriai. Pasitinka nuoširdžiai, pasako žodžius, kuriuose tokiu atveju būtina pasakyti. Nereikia, kad nelaimės prislėgtas ir pasimetęs žmogus prašys to ar kito, o patys paaiškina, kuo gali pagelbėti. Padeda išrinkti, kas reikalinga. Pataria, kaip organizuojamos civilinės laidojimo apeigos . . .

Būna, kai laidojama iš namų. Iš laidojimo rūmų užsakomas specialus gedulu paženklintas automobilis. Artėjant sutartam laikui, artimieji pradeda nerimauti: ar tikrai mašina atvažiuos? O gal pavėluos? Laidojimo rūmų darbuotojai, žinodami, kad žmonės nerimauja, patys prieš pusvalandį paskambina arba atranda kitokių būdų dar kartą patikrinti, kad automobilis tikrai atvažiuos, sutartoje vietoje bus dar truputį anksčiau. Kad žmonės bent jau dėl automobilio nesisielotų . . .

Vis dažnesni atvejai, kai velionio giminės ar darbo draugai visiškai visą laidotuvių organizavimą paveda šiems rūmams. Nuo pradžios iki pabaigos, iki pačios paskutinės atsisveikinimo kalbos, visa tai ruošia ir patikimai organizuoja laidojimo rūmų žmonės. Jeigu reikia, ir šeimos narius, gimines atveš į atsisveikinimo salę, atveš ir palydės iš laidotuvių . . .

Nusiteikimas nuoširdžiai padėti nelaimės ištiktiems žmonėms, neilgametė, bet jau turtinga panevėžiečių darbo patirtis. **J. Peroba**

ĮSIPAREIGOJO PAGAMINTI VIRŠ PLANO

Telšių Masčio trikotažo fabriko kolektyvas prisiėmė papildomus socialistinius įsipareigojimus TSKP XXVI suvažiavimo garbei. Numatyta realizuoti produkcijos virš plano už 500 tūkstančių rublių. Bus pagaminta virš plano 25 tūkstančiai trikotažo gaminių ir 30 tūkstančių porų pirstinių.

140 TONŲ DUONOS PER PARĄ

Sėkmingai socialistinius įsipareigojimus vykdo Kauno duonos pramonės gamybinis susivienijimas. Šių metų produkcijos realizavimo planas buvo įvykdytas 101.4 procento.

Susivienijime šiemet stos rikiuotėn nauja duonos gamykla. Per parą joje bus iškepama 140 tonų duonos, pyrago gaminių.

P. Deltuvos skulptūra "Baltija" nukeliavo į Suomiją

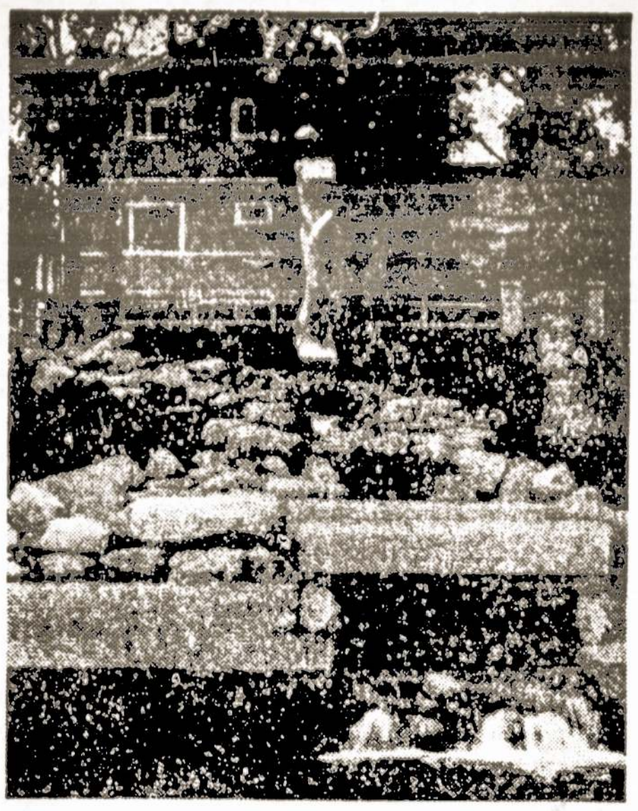

"Baltija"—Kokoloje.

Rugpjūčio 6 d. Suomijos mieste Kokoloje, centrinėje senamiesčio aikštėje, buvo iškilmingai atidengta Petro Deltuvos balto marmuro skulptūra "Baltija". Iškilmingame skulptūros atidengime dalyvavo Kapsuko miesto delegacija, vadovaujama miesto vykdomojo komiteto pirmininko K. Subačiaus į kurią, be skulptoriaus P. Deltuvos, įėjo deputatai A. Sinickienė ir A. Krunkauskas. Iškilmėse dalyvavo TSRS ambasados Suomijoje patarėjas M. Murnikovas, TSRS generalinis konsulas Turku mieste V. Bondaris, Suomijos-TSRS draugystės draugijos generalinė sekretorė K. Porkala, Suomijos susigiminavusių miestų komiteto atsakingas darbuotojas A. Lepenenas, Kokolos miesto meras E. Lankila, kiti oficialūs Suomijos-TSRS draugystės draugijos asmenys, šimtai Kokolos gyventojų ir svečių.

Suomijos laikraščiai pirmuose puslapiuose spausdino nuotraukas, aprašymus iš skulptūros atidengimo iškilmių, pabrėždami, kad "Baltijos"—taikos ir tautų bendradarbiavimo simbolio—atidengimas ne tik gražus pavyzdys dviejų draugaujančių miestų—Kapsuko ir Kokolos—santykių istorijoje. Tai prieš penkerius metus įvykusio Helsinkio pasitarimo taikingą dvasią atitinkantis, dviejų valstybių—TSRS ir Suomijos—gerus kaimyninius santykius ir bendradarbiavimą liudijantis faktas.

Suomijos laikraštis "Keskipobjanmaa" straipsnyje, skirtame skulptūros atidengimui, rašo "Tegul "Baltija" būna taikos simbolis ir tegul kalba, kad pats brangiausias dalykas pasaulyje—draugystė". Laikraštyje pabrėžiama, kad Kapsukas ir Kokola yra pirmieji TSRS ir Suomijos miestai, pradėję gražiai draugaujančių miestų tradicijas.

Laikraščiai "Vaasa-Sehti", "Kokola" detaliai aprašo, kaip prieš metus skulptoriaus P. Deltuvos 3.5 metro balto marmuro skulptūra kapsukiečių buvo atvežta ir padovanota Kokolos miestui, kaip kokoliečiai kruopščiai išrinko vietą jiems patikusiai skulptūrai. "Pagaliau po ilgų ieškojimų skulptūra pastatyta aikštėje priešais meisto municipalinės tarybos pastatą,—rašo "Kokola",—Aplinką skulptūrai sudaro natūralūs lauko akmenys, per kuriuose teka upeliukas, ir žalia veja . . ."

Suomijoje švedų kalba leidžiamas laikraštis "Osterbotningen", taip pat pabrėždamas taikingą skulptūros misiją, rašo, su kokiu dėkingumu Kokolos gyventojai priėmė Kapsuko dovaną: "Kokolos meras E. Lankila įteikė skulptoriui Petrui Deltuvai atminimo suvenyrą ir aplanką, kuriame rašoma: "Kokolos miesto ir visų jo gyventojų vardu širdingai dėkojame skulptoriui Petrui Deltuvai už didžiai menišką skulptūrą "Baltija". Ji puikiai papuošė Kokolos miestą . . ."

Laikraščiai taip pat aprašo skulptūros atidengimo proga surengtą koncertą, kuriam skambėjo šiuolaikinių suomių ir tarybinių lietuvių kompozitorių kūriniai. Be kitų, buvo atlikti R. Žigaičio, V. Povilaičio, E. Bajoro kūriniai. Koncerto pabaigoje skambėjo S. Naujalio "Svajonė".

Kadangi Kokola dvikalbis miestas, šalia skulptūros įmontuotas suomių ir švedų kalbomis užrašas, skelbiantis — "Baltija" — Kapsuko miesto dovana". Skulptūros pjedestale lietuviškai užrašyta: "Skulptorius Petras Deltuva, architektas—Nila-Erik Stenman 1980 m."

Z. Jonutis

DAR VIENAS SUPERTRALERIS

"Pasvalys"—taip pavadintas naujas Lietuvos žvejybos laivyno supertraleris, pastatytas Lenkijos Liaudies Respublikoje. Laivas aprūpintas naujausia tėvynine navigacijos ir žuvies paieškų aparatūra, įgulai sudarytos geros gyvenimo ir poilsio sąlygos.

Dabar pasaulinio vandenyno platumas vagoja 32 Klaipėdoje prirašyti laivai, kurių bordus dabina Tarybų Lietuvos miestų vardai. Gerais gamybiniais laimėjimais garsėja žvejybos traleriai "Tauragė", "Šiauliai", "Elektrėnai", "Druskininkai" ir kiti.

PANEVĖŽIO "MARIOS"

Panevėžyje atiduotas naudoti pramoninio vandentiekio tvenkinys. Jis aprūpins vandenio visas miesto šiaurės rytų pramoninio rajono įmones. Savo ruožtu miesto gyventojai gavo puikią vasaros poilsiavietę. Dabar panevėžiečiai galės naudotis baseinu, kuris nusitęsė aštuonis kilometrus Nevėžiu žemyn.

Palangoje vyko pramoginių šokių konkursas

Palangoje "Jūratės" susivienijimo "Gintaro" bazinių poilsio namų klube neseniai įvyko V tradicinis pramoginių šokių konkursas, skirtas Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 40-mečiui.

Gražiai papuoštoje salėje "A" klasės šokėjai iš Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos dvi dienas rungtyniavo dėl prizinių vietų klasikinių, Lotynų Amerikos šokių, "Rylio" ir polkos konkursuose. Konkurso metu žiūrovai buvo supažindinti su pramoginių šokių raida, jų istorija, vertinimo kriterijais. Konkurso dalyviams nuoširdžiai plojo apie 1,000 žmonių, "Jūratės" susivienijime besigydančių ar poilsiaujančių.

Aidint iškilmingai muzikai, konkurso organizacinio komiteto nariai—Profsąjungų meno saviveiklos namų direktorė S. Karanauskienė, "Jūratės" susivienijimo vyr. gydytojas L. Saldūnas, Lietuvos respublikinės profsąjungų kurortų valdymo tarybos atstovas P. Daunoras ir Profsąjungų saviveiklinės kūrybos namų baletmeisteris A. Gineitis nugalėtojams įteikė prizus.

Pirmąją vietą klasikinių, Lotynų Amerikos šokių ir polkos konkursuose užėmė pora iš KPI liaudies pramoginių šokių kolektyvo "Viesulas"—D. Zapasnikaitė ir A. Stačiokaitis. Vilniaus šlifavimo staklių gamyklos klubo šokėjai I. Kručinina ir V. Gricius geriausiai pašoko "Rylio".

Kolektyvų tarpe geriausiai pasirodė Kauno profsąjungų kultūros rūmų liaudies pramoginių šokių kolektyvas "Sukūrys", Vilniaus respublikinių profsąjungų kultūros rūmų ir "Aušros" klubo šokėjai.

IŠPLĖS IR LIETUVOS SKYRIŲ

Patvirtintas TSRS tautų etnografinio muziejaus ekspozicijos išplėtimo prijektas Leningrade. Bus išplėstas ir Lietuvos skyrius.

Dabar veikianti nuolatinė ekspozicija atspindi Lietuvos XIX ir XX amžiaus pradžios liaudies materialinę ir dvasinę kultūrą. Demonstruojami meistrų gaminiai, žemdirbių įrankiai, buities reikmenys.

Kasmet muziejaus darbuotojai vyksta į Lietuvos TSR, kad papildytų fondus eksponatais, liudijančiais turtingas kultūros ir darbo tradicijas.

JONAVOS AZOTINIŲ TRĄŠŲ GAMYKLA

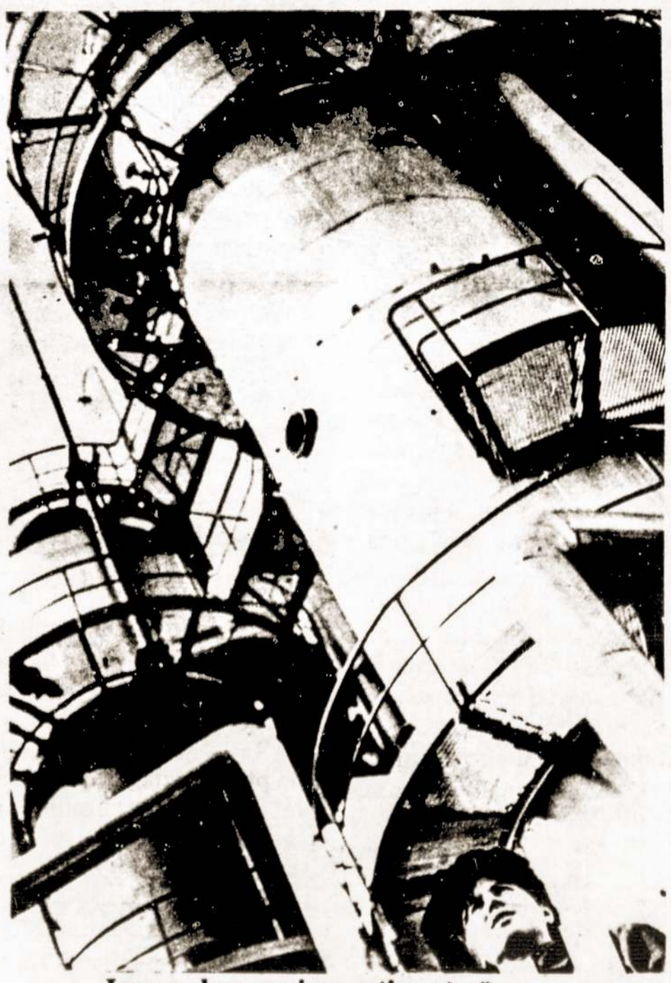

Jonava, kur gamina azotines trąšas.

Dieną ir naktį Neries krante prie Jonavos gaudžia "didžiosios chemijos" milžinas—Jonavos "Garbės ženklo" ordinu apdovanotas TSKP XXV suvažiavimo azotinių trąšų gamykla. Jos produkcija reikalinga žemei ir žmonėms. Iš čia tekanti į kolūkių ir tarybinių ūkių laukus derlingumo upė—tai sunki varpa ir žalios ganyklos, tai pilni aruodai ir turtingas stalas.

Deramai darbais patvirtina Jonavos chemikų kolektyvas garbingą vardą. Platus socialistinis lenktyniavimas už sėkmingą dešimtojo penkmečio planų įvykdymą ir viršijimą atneša savo vaisius. Nuo metų pradžios viršum užduoties čia pagaminta daugiau kaip 170 tūkstančių tonų amoniakinio vandens, daugiau kaip 7 tūkstančiai tonų amoniako. Galimu darbo ir politinio aktyvumo kilimo svertu tapo pasiruošimas deramai sutikti TSKP XXVI suvažiavimą. Chemikai nutarė komunistų forumo išvakarėse pateikti viršum plano 58 tūkstančius sąlyginių tonų azotinių trąšų.

Vienas iš lemiamų laimėjimų veiksnių yra nuolatinis rūpinimasis kvalifikacijos kėlimu, jaunų gamybininkų mokymu. Vien tik šiemet vakarinę mokyklą baigė 69 chemikai, gamybiniuose technikiniuose ir ekonominiuose bei kituose kursuose savo kvalifikaciją pakėlė daugiau kaip 4200 įmonės darbininkų ir tarnautojų.

Įmonėje įgyvendinama plati socialinė programa. Daugiau kaip 2 tūkstančiai dirbančiųjų kasmet praleidžia savo atostogas gamyklos sanatorijoje—profilaktoriume. Čia yra visos sąlygos ne tik pailsėti, bet ir reikalui esant pasigydyti—yra puikiai aprūpinti medicinos kabinetai, procedūrinės.

VADOVĖLIŲ DERLIUS LIETUVOS MOKYKLOMS

Kaip papasakojo "Šviesos" leidyklos vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas Adomas Subačius, šiemetiniai vadovėliai bendrojo lavinimo mokyklomis jau gatavi. Bendras jų tiražas—pusketvirto milijono egzempliorių. Visi vadovėliai išspausdinti ir jau iškeliavo į mokyklas.

Be to jis papasakojo, kad vadovėlis lydi mokinį nuo pirmos klasės iki brandaus amžiaus. Nuo šios knygos daug priklauso gyveniman išeinančių jaunuolių žinios, akiratis, išprusimas. Todėl leidykla vadovėlius nuolat tobulina, pritaiko juos veržlaus tarybinio gyvenimo reikalavimams.

Štai ir šiemet bendrojo lavinimo mokykloms pateikėmė keliolika naujienų, Adomas Subačius pabrėžė. Vietoje tradicinio elementoriaus išleidome labai gražiai iliustruotą trijų knygų seriją—"A B C". Manome, kad toks elementoriaus suskaldymas į dalis padės pirmokams geriau įsisavinti žinias, pasitarnaus estetiniam auklėjimui. Muzikos vadovėliu VIII klasei užbaigtas šios disciplinos knygų vidurinei mokyklai leidimas. Vyresnėms klasėms išleisti nauji chemijos ir fizikos uždavinynai. Mokyklos su dėstomąja rusų kalba gauna visiškai naują lietuvių kalbos vadovėlį VII Klasėms. Tęsiama vadovėlių, skirtų moksleivių profesiniam orientavimui ir gamybiniam mokymui, serija. Šiemet joje išėjo "Žemės ūkio darbai" ir "Gyvulininkystės fermų mechanizacija ir elektrifikacija".

Beje, norėčiau pažymėti, kad šiais metais išleisti paskutiniai spalvoti vadovėliai mokyklų su dėstomąja lietuvių kalba pradinėms mokykloms.

— Ankstesniais metais vadovėliai bendrojo lavinimo mokykloms būdavo išleidžiami didesniais tiražais. Ar pakaks šiemetinio tiražo visiems mokiniams?

— Pastaraisiais metais leidykla atliko labai didelį darbą, ruošdama naujas mokymo programas atitinkančius vadovėlius. Dabar tokios knygos jau sudaro 85 procentus visų vadovėlių. Taigi atsirado galimybė juos naudoti po kelerius metus—dalis moksleivių galės mokytis iš savo vyresnių draugų knygų. Todėl tokių vadovėlių ir leidžiame mažiau. O naujais, pirmą kartą išeinančiais vadovėliais, bus aprūpinti visi mokiniai.

Ta proga norėčiau priminti, kad knygų mokyklai leidimas atsieina gana brangiai. Štai už šiemetinius "Šviesos" išleistus vadovėlius valstybė primokėjo vos ne milijoną rublių. O kur dar vadovėliai I, II, III, ir V klasėms, kurie šiemet jau skiriami nemokamai. Beje, pagal partijos ir vyriausybės nutarimą ateityje visi vadovėliai bus nemokami.

— Paprastai leidykla, be vadovėlių, pateikia moksleiviams nemaža pagalbinių mokymo priemonių, kurios padeda gilinti pamokose įgytas žinias . . .

— Praktika rodo, kad tokia literatūra labai reikalinga, todėl ir šiemet jos išleidžiama gana daug. Moksleiviai gaus naujų žodynų, praktikumų, chrestomatijų, leidinių fakultatyviniams užsiėmimams.

Nemaža knygų skiriama mokinių komunistiniam auklėjimui, jų asmenybės auklėjimui. Šioje serijoje išeina V. Lenino veikalų rinkinys, knygos apie didžiojo revoliucijos vado gyvenimą ir veiklą, TSRS Konstituciją. Toliau tesiamos jau populiariomis tapusios serijos "Žinių pasauly", "Gyvenimas ir kūryba", "Skaitom užsienio kalba", "Mokinio biblioteka". Pastaroji serija šiemet pradėta leisti ir rusų kalba. Ji supažindins su žymiausių rusų klasikinės literatūros atstovų, rusų tarybinių rašytojų kūryba. Profesiniam moksleivių orientavimui, skiriamos knygos apie pagrindines maisto pramonės, žemės ūkio, poligrafijos profesijas.

Iš "Tiesos" R. Česna

Kaimo mokytoja S. Lukošienė parveda iš darželio Gintarą ir Laimoną.

Tikra pasakų karalyste galima pavadinti Kėdainių rajono Antano Sniečkaus kolūkio vaikų darželį. Jau iš tolo matyti pasakų motyvais išskaptuoti stulpai, atėjusįjį sveikina pasakų nykštukai. Žaidimų aikštelėse—daug įvairių žvėrelių, išdroštų iš ąžuolų kamienų. Čia dygsta ir grybai—milžinai, linksmai sukasi karuselė.

Prie vaikų darželio iškilusios kelios dešimtys medžio skulptūrų—tai pirmas toks darbas, kurį Lietuvos TSR liaudies meno draugija atliko pagal šefavimo sutartį, sudarytą su Antano Sniečkaus kolūkiu. Neseniai dvidešimt respublikos liaudies meistrų-mėgėjų numezgė mažiesiems įvairių žaisliukų.

Į ekranus išėjo naujas Lietuvos kino studijos vaidybinis filmas "Pasigailėk mūsų". Juostos biografija tam tikra prasme prasidėjo dar hitlerinės okupacijos metais. Vienos Kauno mokyklos kapelionas, norėdamas išgelbėti moksleivius nuo gręsiančios pražūties, ragino juos nesikištį į politiką. Tačiau iš jo pastangų nieko neišėjo: visus jo auklėjamosios klasės moksleivius, kaip ir šimtus kitų miesto jaunuolių, hitleriniai okupantai išgabeno į belaisvių stovyklą. Tik nedaugelis iš ten patekusiųjų grįžo namo.

Autentiški faktai ir davė pagrindą rašytojo V. Radaičio apysakai "Mano Galilėjus". Vėliau rašytojas ją perkėlė į kino scenarijų. Tai—jo debiutas kine. Filmą pastatė režisierius A. Araminas.

Nuotraukoje: **kadras iš filmo "Pasigailėk mūsų".**

AUGA LIETUVOS ATOMINIS MIESTELIS

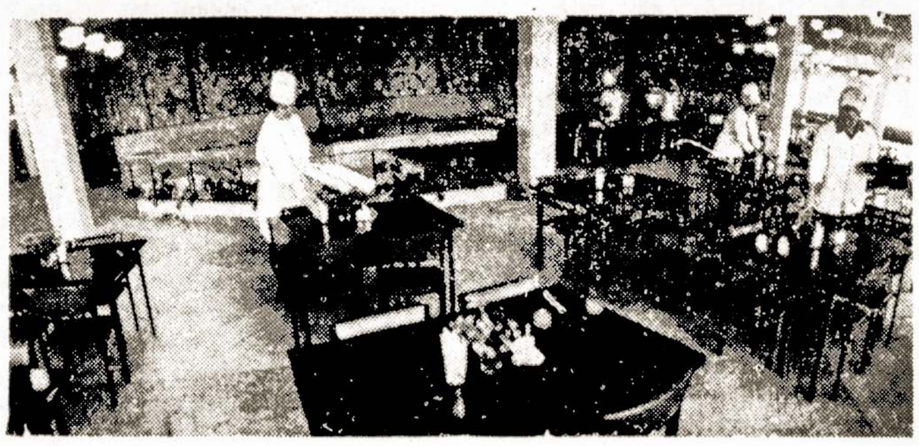

Sniečkaus darbininkų gyvenvietė neretai vadinama Lietuvos atominiu miesteliu: juk čia gyvena būsimosios energetikos milžinės—Ignalinos atominės elektrinės statytojai. Šiandien—tai tik gyvenvietė, kurios dar nėra Lietuvos žemėlapyje, o netolimoje ateityje čia bus nedidelis miestas, turintis 25 tūkstančius gyventojų, kurie naudosis visais šiuolaikiniais patogumais.

Jauniausias Lietuvos miestas auga labai sparčiai. Vien šiais metais gyvenamasis plotas čia padidės dar 31 tūkstančiu kvadratinių metrų. Sniečkuje pastatyta vidurinė mokykla, 280 vietų vaikų darželis ir lopšelis su uždaru baseinu, žiemos sodu, poliklinika, parduotuvės. Statomas prekybos ir buitinio aptarnavimo kompleksas, gydyklų miestelis, kultūros namai, kino teatras.

LIAUDIES MEISTRŲ PARODA

Klaipėdos rajoniniuose kultūros namuose vyko liaudies meistrų paroda. Ant stalų buvo išsirikiavusios dailiai išdroštos medžio skulptūrėlės "TSRS Konstitucija", "Knygnešys", "Balerina", "Žvejys", įvairiausių ornamentų dekoratyviniai šaukštai, švilpynės, sagės, vazos ir kiti drožiniai.

Ši paroda skyrėsi nuo kitų. Mat liaudies meistrai gargždiečiai Liucija ir Leonas Kekiai čia pat vaizdžiai moksleiviams papasakojo apie drožimo meną, dalijosi kūrybiniais sumanymais.

Būrys moksleivių, pasibaigus susitikimui su liaudies meistrais, patraukė į jų dirbtuves apžiūrėti visų drožinių.

PEDAGOGINIO MUZIEJAUS ĮKURTUVĖS

Kaune, Žaliakalnyje naujame pastate įkurtuves atšventė respublikinis Pedagoginis muziejus. Čia įrengta ekspozicija atspindi liaudies švietimo istoriją, jo suklestėjimą Tarybų valdžios metais.

Muziejaus fonduose sukaupta daugiau kaip 20 tūkstančių eksponatų—įvairių laikotarpių mokymo programos, vadovėliai, vaizdinės mokymo priemonės, pedagoginė spauda ir kita medžiaga.

NAUJAS CECHAS

Stambus pašarinių miltų cechas stojo rikiuotėn Kauno mėsos kombinate. Čia per metus bus išleidžiama 2,300 tonų produkcijos.

Naujajame ceche visiškai mechanizuoti ir automatizuoti visi procesai. Kaulų miltai, siunčiami į respublikos grūdų produktų kombinatus, yra aukštos rūšies. Pagerėjo ir muilo pramonėje naudojamų techninių riebalų kokybė.

2,500 KG. SVIESTO PER VALANDĄ

Prienų sviesto gamykloje įrengtos dvi nepertraukiamo veikimo sviesto gamybos linijos. Naujas sviesto gamybos mašinas sumontavo specialistai iš Rytų Vokietijos. Mašinos galingos, jos gali pagaminti 2,500 kilogramų sviesto per valandą. Todėl darbo našumas pakilo 3 kartus. Mažiau reikalingas rankų darbas.

Svarbus "Vilnies" direkcijos posėdis

Primenu, kad laikraščio "Vilnis" bendrovės direktorių tarybos posėdis įvyks rugsėjo 27 d., 1 val. po pietų, "Vilnies" salėje. Reikalų turime daug ir svarbių. Vienas iš jų, tai naujų skaitytojų ir senų atnaujinimo vajus, kurį pradėjome su 1 diena rugsėjo.

Šiame posėdyje jau laikas apkalbėti, ar turėsime "Vilnies" bazarą 1981 m. pradžioje.

Turime ir kitų skubių ir svarbių reikalų, kuriuos turime apkalbėti, tad visų direktorių dalyvavimas būtinas. Sekr. **J. M-nė**

Poilsiauti— su visa šeima

Kauno dirbtinio pluošto gamyklos darbininkai vasarą nesuka sau galvos kur ir kaip praleisti laisvalaikį. Jie žino, kad savaitės vidury įmonės informacinėje lentoje pasirodys skelbimai: "Dėmesio! Šį šeštadienį plauksime . . ."

O prieš keletą metų laisvalaikio organizavimas gamyklos profsąjungos komitetui buvo viena iš svarbiausių problemų, ypač vasarą. Čia netikėtai į paramą kauniečiams atėjo jų draugai baltarusiai. Gardino upeiviai pasiūlė jiems upių garlaivį. Pluoštiečiai nutarė jame įrengti "plaukiojančius poilsio namus". Pagal įmonės konstruktoriaus P. Zujaus projektą čia laisvalaikiu dirbo remonto tarnybos žmonės—suvirintojai, šaltkalviai, staliai, dažytojai. Talkų metu jie įrengė jaukią poilsiavietę, miegamuosius, virtuvę, tarnybines patalpas. Pagaliau atėjo ilgai laukta diena. Naujomis spalvomis sušvitęs laivas Kauno marių uoste priėmė pirmuosius keleivius.

Praėjo dveji metai. Kur tik per tą laiką nepabuvojo chemikai. Jie aplankė Buities muziejų Rumšiškėse, Birštoną, Prienus, gėrėjosi vaizdingomis Viršužiglio ir Strėvos apylinkėmis. Plaukiama su šeimomis, vaikais. Kelionėje dažniausiai praleidžiamos abi poilsio dienos. Jaunimas naktį miega palapinėse ant kranto, vaikai ir vyresnio amžiaus žmonės—laive. Pluoštiečiai džiaugiasi: dabar nereikia į Palangą ar kitus respublikos kurortus važiuoti. Jie čia pat. Kiekvieną šeštadienį. Ir visa tai nekainuoja nė kapeikos.

— Šeimyniniam poilsiui—pasakoja Respublikinės profesinių sąjungų tarybos sekretorė Ona Vainauskienė—mes skiriame nuolatinį dėmesį. Tai ir suprantama. Po darbo dienos, savaitės šeimos nariai nori praleisti laiką kartu. Šeimyniniam poilsiui plėsti panaudojame įvairias formas. Antai Vilniaus plastmasinių dirbinių įmonės profsąjungos komiteto ir administracijos rūpesčiu netoli Vilniaus miške išaugo ištisas medinių namelių miestelis. Čia nuo ankstyvo pavasario iki vėlyvo rudens ilsisi dirbantieji.

Šeimyniniam poilsiui skiriami taip pat poilsio namai Palangoje, Druskininkuose. Įrengėme pirmąją šeimyninę turistinę Bazę Birštone. Dabar norintieji keliauti pėsčiomis gali įsigyti kelialapius ir vaikams. Tuo tikslu parengti lengvesnio sportinio profilio naršrutai.

A. Degutis

Urges Protest Against Film "War Called Peace"

Those who saw the 90 minute film "War Called Peace", which is being shown throughout the country, contend it brings us back to the worst days of the cold war.

The very title characterizes this provocative, vicious anti-Soviet program. What your press release calls a "highly qualified panel" does not objectively discuss U. S.—USSR relations.

It is a one-sided picture of the Soviet Union which rehashes all the old anti-Soviet cliches.

This is hardly surprising when one considers the composition of the panel: Professor Pipes has a well-established reputation as an anti-Soviet baiter; is linked with the Hoover Institute, and is top adviser to Governor Reagan.

Professor Ulan, of Harvard, in essence has the same outlook. Brian Crozier has us already in the middle of World War III "with aggression coming entirely from the Soviet land mass," according to press releases.

Frank Barnett proposes what amounts to a naval blockade, extending from the Indian Ocean to the Mediterranean, and estimates (as do others) that we would need an **additional $25 billion a year to implement the program.**

Former U. S. Ambassador Malcolm Toon, who has a reputation as a hardliner, is only "moderate" by comparison. Drew Middleton uses his expertise to draw up a battle array of military forces that makes one not only shudder, but wonder, at this Alice-in-Wonderland Madness.

The only moment of sanity in this 90 minute madness comes when the two panelists, Kraft and Bradley, question whether our allies would go for the projection of the plan, or whether the American people would be ready to foot the bill. However, this is overwhelmed by the anti-Soviet rhetoric.

"The War Called Peace" bears out the truth of the prophetic warning made by George F. Kennan (New York Times, Feb. 1, 1980).

"Never, since World War II, has there been so far-reaching a militarization of thought . . . We are now in the danger zone. I can think of no instance in modern history where such a breakdown of political communication, and such triumph of unrestrained military suspicious (as now marks Soviet-American relations) has not led in the end to armed conflict. "And Kennan concludes: "If there ever was a time for realism, prudence and restraint in American Statesmanship, **it is this one**".

The showing of "War Called Peace" flies in the face of Kennan's sober words of caution. It leads one to question how truly a "Public Broadcasting" is performing the service for which it was intended.

Wherever this vicious film is being shown throughout the country we should register a vigorous protest.

We all know that in Moscow, May 29th, 1972 our President, together with the head of state, signed a Declaration of Principles which stated "In the Nuclear age thjere is no alternative to conducting mutual relations on the basis of peaceful coexistence". **Ksavera**

Sun City, Cal.

Po ilgos, sunkios ligos, rugpjūčio 10 dieną, slaugymo namuose, mirė Kazimieras Verbickas (Charles Wirbick), 83 metų amžiaus. Paliko liūdinčią žmoną Medą, sūnų Eugene, jo šeimą ir švogerką Ievą Barauskas.

Velionis būdamas gyvas priklausė Masonų Ordinui. Jų žmogus Evans-Brown šermeninėje pasakė atsisveikinimo kalbą ir pasitarnavo grabnešiais.

Kazimieras gimė 1897 m. sausio 22 dieną Atkočių kaime Siesikų miestelio apylinkėj Ūkmergės rajone, darbininko šeimoje. Augo trys broliai ir dvi sesutės. Tėvas buvo siuvėjas su gana apribotu uždarbiu—neturėjo pakankamai lėšų pagerinti šeimos būvį. Kaziukas dar tik paauglio amžiaus išvažiuoja į Latviją ir parsisamdo pas ūkininką už piemenį. Taip ir išgyveno iki 17 metų amžiaus Latvijoje. 1914 metais atvažiuoja į JAV ir apsistojo Racine mieste, Wisc.

Kiek pagyvenęs persikelia į Čikagą. Čia gyvendamas ir dirbdamas mokosi, įsigyja—tool & dye maker (tekintojo) amatą.

Vėliau sukūręs šeimą Čikagoje išgyveno iki 1951 m. Nusitaria persikelti į Los Angeles, Cal. Kazimieras, kaip geras meistras, gavo darbą Mitchell Camera Co. ir dirbo kol išėjo į pensiją.

Kazimieras ir Meda Verbickai nebuvo išimtis. Kaip ir visi taip ir jie išėję į pensiją svajojo laimingai pagyventi . . . Bet likimas lėmė ką kita. Kazimieras suserga nepagydoma Parkinsono liga. Nelaboji vargino jį per daugelį metų iki pat mirties.

Prieš keletą metų (1977) Verbickai atsikėlė gyventi į Sun City, Cal., kaip į ramesnę vietą nuo didelio miesto triukšmo. Bet sveikata negerėjo.

Abudu Verbickai buvo padorūs ir pažangūs žmonės. Abudu buvo nariais LLD 78 kp. ir pažangios spaudos—"Vilnies" skaitytojai. Laikraštį paremdavo pinigais.

Velionio Kazimiero palaikus palydėjo 13 automobilių į Perris Valley kapines. Lai būna amžina ramybė Tau, mielas Kazimierai.

Visi šermenų dalyviai buvo pakviesti užkandžių į Bow Arrow restoraną.

P. Žilinskas
Sun City, Cal

IŠVYKO PASISVEČIUOTI Į FLORIDĄ

Rugpjūčio 21 dieną išvyko Anna DiSalvo su sūneliu Miku-Antanu pasisvečiuoti pas tetą ir dėdę Bernice ir Juozą Vaitkus į St. Petersburg, Fla. Jie sakė, svečiuosis mažiausia iki Darbo dienos. Neteko sužinoti, ar grįždami į namus sustos pas Annos tėvelį Vito Yuden, Mountain Home, Ark.

Di Salvo šeima yra LDS 112 kuopos narė ir gražiai darbuojasi LDS labui. Anna yra Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narė.

Linkiu linksmų ir malonių atostogų.

Isabelle Peters

Nepamirškime padirbėti "Vilnies" vajuje

"Vilnies" skaitytojai jau žino, kad su rugsėjo pradžia prasidėjo laikraščio "Vilnis" naujų skaitytojų gautume naujų skaitytojų. Tai nelengvas darbas, bet jei visi rimtai dirbsime, tai pasekmės bus geros.

To darbo neatidėkime ryt dienai, o stokime į darbą šiandien. Pasitikiu, kad visi jausime pareigą tai padaryti. **Vajininkė**

APLANKIAU LIGONĘ

Rugpjūčio 25 d. aplankiau drg. Mary Adelman. Radau ją belaukiant atsilankant "case worker". Patyriau, kad ligonė nelabai patenkinta miesto atsiųsta padėjėja. Sako, pasėdi, parūko ir net nuorūkas palieka neišpylusi. Grįžęs iš darbo vyras turi apvalyti.

Mary laukia, kad greičiau galėtų pradėti pati vaikščioti, tai galėtų be miesto pagalbos apsieiti.

Linkiu jai greitai sutvirtėti.

Mary Montvilienė

NESVEIKUOJA FRANK VESELY

Prieš kiek laiko buvo ištikęs rimtas širdies smūgis drg. Frank Vesely, bet jis tą nelemtą smūgį nugalėjo ir vėl dirbo ne tik kasdieninį darbą, bet ir organizacijose. Tačiau prieš kiek laiko jo sveikata sumenkėjo taip, kad LDS 24 seime jau negalėjo dalyvauti.

Linkėtina Frankui visiškai susveikti, o jo mylimai žmonai Jessie gili užuojauta dėl jos tėvelio Petro Žemaičio mirties. **Vilnietė**

Cicero, žinios

Faustinas Bobinas, 1530 So. 49 Ave., Cicero, skundėsi policijai, kad nežinomas piktadarys išdaužė jos automašinos langą. Policija piktadario ieško.

o o o

Berwyn, Ill., gyventojas Steve Matus, 34 m. a. susiginčijo su kitu vyru. Atvykusi policija bandė juos išskirti. Matus pasipriešino policijai ir iškoliojo. To pasekmė, jis buvo areštuotas ir nuvežtas į policijos stotį. Bus teismas.

ILGAI UŽSITĘSĘS TEISMAS

Berwyn, Ill., gyventojas John Yuknis, 29 m. a., 1973 m. įėjo į Harlan ir Addison namus ir pareikalvo atiduoti pinigus. Namo savininkui atsisakius, jis jį pašovė. 1977 m. įvyko teismas. Yukniui paskirta bausmė nuo 2 iki 6 m. kalejimo. Jis apkeliavo į aukštesnį teismą, bet jo apeliacija buvo atmesta 1979 m. gruodžio mėnesį.

Yuknis pradėjo savo bausmę gegužės mėnesį. Kaip ilgai jis kalės, sunku pasakyti, nes daugelyje atvėjų prasikaltėliai gauna įvairias koncesijas. **John Feiza**

Ciceriečių žiniai

Mielos Cicero Lietuvių Moterų klubo narės, prašau visas atsilankyti į klubo narių susirinkimą, kuris įvyks spalio 1 d., 12 val. Dieną, Liuosybės salėje. Vasarą praleidome be susirinkimų ir gerokai pailsėjome, dabar susirinkime ir stokime į darbą. Netenka aiškinti, kad reikalų yra daug, kuriuos turėsime rūpestingai apkalbėti ir nutiesti planus rudens ir žiemos sezonų veiklai.

Lauksiu skaitlingo narių atsilankymo ir pažymėtu laiku.

Klubo pirm. **Estelle Bogden**

Kviečiame atsilankyti į T. Liet. atkūrimo 40-mečio minėjimą

Šiais metais Tarybų Lietuva su didžiausiu džiaugsmu minėjo Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 40-tas metines. Mes gyvendami toli nuo senosios tėvynės, bet jausdamiesi, kad esame jos vaikai, negalime ta puikia sukaktimi nesidžiaugti. Tad ruošiame iškilmingą minėjimą spalio 5 d., 12 val. dienos, "Vilnies" salėje.

Yra pakviestas svečias iš Washingtono pasakyti pagrindinę kalbą. Taipgi tikimės turėti dainų programą bei pasivaišinimą.

Prašome iš anksto visų geros valios lietuvių atsilankyti į šias Tarybų valdžios atkūrimą Lietuvoje 40-mečio iškilmes ir tinkamai atžymėti tą svarbų įvykį.

Pasitikime, kad kiekvienas doras ir savo senąją tėvynę mylintis lietuvis atsilankys ir pasidžiaugs Lietuvos liaudies pažanga ir laimėjimais. **Rengimo komitetas**

LAUKIA SVEČIŲ

Drg. Morta Marquardt pasidžiaugė, kad apie rugsėjo 12 d. tikisi sulaukti mažiausia 12 svečių iš Škotijos. Ten gyveno jos velionė sesutė ir paliko savo gražų atžalyną. Kai kurie jų atvyko į šią šalį, būtent, Onutė Kene su vyru ir kiti. Rugsėjo 13 d. viena iš šeimos narių ruošia vestuves, tai atvyksta visas tuzinas giminių. Marquardt laukia jų ir tikisi maloniai praleisti laiką su sesutės atžalynu. **V-tė**

GERAI NUSITEIKUSI MARY NIKAS

Teko susitikti drg. Mary Nikas. Ji buvo puikiai nusiteikus ir kupina energijos. Užklausiau kas gero. Ji sakėsi dar tebegyvenanti T. Lietuvoje gautais įspūdžiais. Dar pridėjo, kad ji jau maniusi, jog tenykščiai žmonės geriau gyvena dabar, negu buržuaziniais laikais. Nuvykusi įsitikino, kad jie gyvena gražų ir puikų gyvenimą. Jie tiki šviesesniu ir pilnesniu gyvenimo rytojum už tą, kurį mes turime vadinamoje "aukso" šalyje. **Senė**

Primenu Ex Mainierių klubo nariams

Dar kartą primenu Ex Mainierių klubo nariams, kad mūsų susirinkimas įvyks rugsėjo 20 d., 12 val. dieną, "Vilnies" salėje. Prie progos noriu priminti, jei dar nepasimokėjote duoklių už 1980 metus, tai turite paskutinę progą tai padaryti šiame susirinkime. Yra nutarta, kad paskutinis duoklių mokėjimas turi būti liepos mėnesį, bet kad neturėjome susirinkimų, tai jei pasimokėsite šiame susirinkime, tai dar skaitysitės pilnais nariais.

Kaip visuomet, taip ir šį kartą, prieš pradedant susirinkimą, bus paruošta skanių užkandžių. Visi nariai būsite pavaišinti. Taipgi bus išbandymas laimės, nes veiks laimės šulinys.

Pradėdami rudens ir žiemos sezoną, turėsime pasitarti, ar nebūtų galimybės suruošti kokį renginį, nes nariai yra išsiilgę vieni kitų, tad pobūvyje turėtų progos pasimatyti ir pasidalinti vasaros įspūdžiais.

Lauksiu skaitlingo narių atsilankymą į šį susirinkimą ir vieningo apkalbėjimo visų klubą liečiančių reikalų. Sekr. **John Feiza**

SVARBU SENYVO AMŽIAUS NAMŲ SAVININKAMS

Namų savininkai, sulaukę 65 metų amžiaus ar daugiau, turi teisę gauti nuolaidą už namų taksus—"Homestead Exemption". Tokia nuolaida gali būti $120 ar $150, jei jų taksai būtų $1,000. Kad gavus minėtą nuolaidą, turite užpildyti H. Exemption blankus, kuriuos gausite parašę arba paskambinę telefonu:

Cook County Assessor, Homestead Dept.—County Bldg., Chicago, Ill. 60602. Telefonas 443-6151.

Gavus blankus, reikia užpildyti, tai yra atsakyti į klausimus. Taipgi reikia pridėti namo nuosavybės įrodymą, asmens metrikus arba Medicare card paliudymą. Dokumentų originalų nesiųskite, nes gali dingti. Geriau siųskite fotokopijas.

Pasiuntę dokumentus, už pirmą pusmetį negausite sumažinimo mokesčių, bet gausite už paskutinį pusmetį. Tad nieko nelaukę pasiųskite prašymą minėtiems blankams gauti.

Kas užpildėte blankus praeitais metai pakartoti. Minėta įstaiga reikalauja blankus pildyti kas metai, kad neįvyktų klaidų.

Manau, kad ne tik, Čikagos bei Cook County gyventojai turi teisę gauti taksų sumažinimą. Tas pats yra su kitų miestų gyventojais: jiems patartina irgi pasiteirauti jų apskrities įstaigoje.

Nellie De Schaaf

NUOŠIRDŪS LINKĖJIMAI "VILNIAI"

Laiške rasite $30 čekį. Iš jų $10 už "Vilnies" prenumeratą, kiti $20 tai parama laikraščiui "Vilnis" nuo mano tėvelių Gasper ir Veronikos Kvetkų. Nežiūrint, kad jie abu jau arti 90 metų amžiaus, bet vis mėgsta ir godžiai skaito laikraštį "Vilnis". Jie prašė perduoti visiems vilniečiams gerus linkėjimus ir vis laukia laiškanešio su "Vilnimi".

Jų sūnus **Petras Kvetkas**

BRIDGEPORTE KILO DIDELIS GAISRAS

Čikagos lietuviams gerai žinoma Bridgeporto kolonija, kurioje gyvena daug lietuvių ir veikia daug lietuviškų įstaigų. Rugpjūčio 27 d. rytą čia užsidegė didžiulis pastatas 3615 S. Iron St., kuriame buvo sudėta daug įvairių chemikalų. Ilgai sunkiai gesino. Sužeisti 7 ugniagesiai. Į gaisro vietą buvo suvažiavę, 325 gaisrininkai su gesinamomis mašinomis. Nuostoliai siekia milijonus dolerių.

J. Urmonienė grįžo iš ligoninės

Po rūpestingos gydytojų priežiūros drg. J. Urmonienė sustiprėjo ir rugpjūčio 30 d. grįžo iš ligoninės. Laikinai apsigyveno pas dukrą ir jos šeimą, nes jai reikalinga rimta priežiūra. Gydytojai mano, kad skrandžio opa pavyks visiškai užgydyti vaistais ir operacijos nereiks.

Smagu, kad Julijos sveikata grįžta ir reikia tikėtis, kad ji vėl stos prie organizacinių darbų. Apgailestavo, kad dėl silpnos sveikatos negalėjo dalyvauti LDS 24 seime.

Nuo savęs linkiu Julijai sveikatos. **Vilnietė**

PUIKIAI NUSITEIKUSI GRĮŽO IŠ LDS SEIMO

Teko pasikalbėti su Isabelle Peters, kuri dalyvavo LDS 24-seime atstovaudama LDS 112 kuopą ir kurioje šiuo laiku įsirašė daug jaunų narių. Miss Peters sakė, kad seimas buvo labai puikiai sutvarkytas, tarp delegatų matėsi geras ūpas ir noras padirbėti LDS labui. Jai pirmą kartą teko seime dalyvauti už Čikagos ribų. Tad pradžioje labai rūpinosi kur apsistos. Bet susitiko su jaunų dienų mokslo metu drauge, ir toji jai labai daug padėjo.

Smagu, kad miela Isabellė taip nuotaikingai praleido laiką. Ji daug dirba LDS labui savo kuopoje, taipgi LDS 2-oje apskrityje.

Kultūrietė

P. Valenta po operacijos sveiksta

"Vilnyje" buvo rašyta, kad drg. Povilą Valentą ištiko širdies smūgis. Pasirodo, kad buvo tam tikrų komplikacijų ir teko pergyventi operaciją. Operacija buvo sėkminga, ir ligonio sveikata žymiai pagerėjo.

Rašant žinią, nebuvo žinoma, kada ligonis galės apleisti ligoninę, bet gydytojai tvirtina, jei nebus kokių komplikacijų, tai iki skaitysite šią žinią, jis jau gal bus apleidęs ligoninę.

Linkėtina Povilui greitai ir visiškai pasveikti. **J. M-nė**

NESMAGI ŽINIA

Teko telefonu pasikalbėti su Alvina Strich iš Kenosha, Wisc. Ji sakė, kad jos mylimas vyras Jonas Strich turėjo širdies smūgį. Gydytojai panaudojo širdį stiprinantį aparatą—"Space maker". Po to jis jaučiasi kiek geriau.

Alvina pasižadėjo padirbėti "Vilnies" vajaus darbe. Apgailėstavo, kad negalėjo padirbėti del LDS Nacionalinis Kėglio turnyro, už tai žadėjo pasidarbuoti ateityje.

Vilnietė

HELEN TRUSK IŠVYKO PAS DUKRĄ

Čikagiečiams gerai pažįstama ir savo laiku dainavusi chore drg. Helen Trusk rugpjūčio 18 d. išvyko pasisvečiuoti pas dukrą Ida Matikonienę ir jos šeimą Indianapolis, Ind. Ji sakė, ten pasisvečiuos mėnesį kitą ir tik orui gerokai atvėsus grįš į namus.

Linkėtina jai maloniai ir nuotaikingai praleisti vienšangę. **Vilnietė**

GRĮŽO IŠ LIGONINĖS

Praeitame numervje buvo rašyta, kad drg. Millie Kancerienė išvyko į ligoninę sveikatos patikrinti. Paaiškėjo, kad kol kas nereikės jai daryti tulžies operacijos. Gydytojai bando taisyti vaistų pagalba. Smagu matyti ją grįžusią į namus ir vėl stojančią prie organizacinių darbų.

Linkėtina jai visiško pasveikimo. **Vilnietė**

MIRĖ LIETUVIAI

Rugpjūčio 17 dieną mirė Tomas Saulius Vytautas Zaunius. Gimęs Lietuvoje. Šioje šalyje apsigyveno po antro pasaulinio karo.

Rugpjūčio 20 d. mirė Juozas Pučkorius, sulaukęs 88 m. a. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 60 metų.

Rugpjūčio 20 d. mirė Albertas J. Jasūnas, sulaukęs 85 m. a. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno daug metų.

Rugpjūčio 20 d. mirė Marija Andrijauskienė-Jurkšaitė, sulaukusi 80 metų amžiaus. Gimė Lietuvoje, Šakių rajone, Slavikų apylinkėje, Aukštosios kaime. Šioje šalyje išgyveno 59 metus.

Rugpjūčio 24 d. mirė Juozas J. Mankūnas sulaukes 89 m. amžiaus. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno daug metų.

Rugpjūčio 27 d. mirė Ona Zelvienė-Vrublauskaitė, sulaukusi 78 m. a.Gimė Lietuvoje. Atvyko į šią šalį po antrojo karo.

Rugpjūčio 28 d. mirė Anna Kasper, sulaukusi 90 m. a.Gimė Lietuvoje, Naujamesty. Šioje šalyje išgyveno 66 m.

Linkime Antanui Bimbai nugalėti visas nesėkmes

Giliai apgailestavome, sužinoję apie drg. Antano Bimbos nelaimę. Žinome, kad ne pirmą kartą Tau, mielas Drauge, tenka įveikti nesėkmes. Linkime sveikatos ir valios nugalėti ligą ir grįžti prie taip svarbaus ir atsakingo redaktoriaus darbo. Mums visiems Tavo darbas nepavaduojamai svarbus.

I. Gustienė	P. ir H. Žilinskai
J. Montano ir duktė	V. ir M. Railai
E. Batauskas	J. ir B. Kiveriai
J. ir A. Bernot	P. ir K. Žilinskai
F. ir F. Sakal	W. ir J. Dorinai
P. Matelienė	B. Gelgota
A. Žiksienė	K. ir P. Urmežiai

SUN CITY, CAL.

Mirus

Kazimierui Verbickui [Werbick]

Reiškiame nuoširdžią užuojautą žmonai Medai, sūnui Eugene, marčiai Jo Anne, trims anūkams bei žmonos sesutei Ievai Batauskas ir visiems artimiesiems, gyvenantiems JAV ir Tarybų Lietuvoje.

LLD 45-tos kuopos valdyba ir nariai
St. Petersburg, Fla.